

NEVARNI PREDLOGI DEVETIH VODITELJEV AFL

Ugibanja, ali se bliža mir, ali razširjenje vojne

POSEBEN PREDSTAVNIK AMERISKE VLADE POSLAN V EVROPSKA GLAVNA MESTA. — JACANJE ZAVEZNIŠKE ARMADE V MALI AZIJI. — KAJ ČAKA MALE DEZELE?

Vojna med Nemčijo, Francijo in Anglijo ne more ostati v sedanjem stanju, ker na ta način ne bo mogel nihče zmagati. Ampak planiti drug v drugega na zapadni fronti pa ne mika ne zavezniške, ne Nemčiji. Njihova oborožena in trdnjavsko moč je na obeh straneh razmerna enako močna in žrtve, ako bi ena ali druga stran pričela z ofenzivo, bi bile ogromne, pozicije sovražnih si armad pa bi ostale najbrže po bitkah še nespremenjene. Nemčija lahko začne z bombardiranjem angleških in francoskih mest iz zraka. Ampak isto lahko store zavezniški nad nemškimi mesti. Uničili si jih bi drug drugemu, ne da bi to pomenilo zmago za eno ali drugo silo.

Zelje po miru

Iz Nemčije prihajajo večkrat glasovi in namigi, da je pripravljena skleniti mir, češ, porazili nas ne boste, torej čemu vztrajati v vojni? Poljske ni več in kakršna bo še, je nemška zadeva, pravijo v Berlinu. Enako trdijo o Češki.

Belgija, Nizozemska, skandinavski in balkanski dežele žele, da bi v Londonu in Parizu nemške namige vzeli resno in se pogodili za mir prej nego se vojna še bolj razširi.

Ampak za Anglijo in Francijo stvar ni tako enostavna, kakor za Nemčijo.

Poraz brez vojne

Ako skleneti francoska in angleška vlada z Nemčijo mir sedaj, ga morata pod nemškimi pogoji. To je, Nemčija ostane kakršna je, dežele, ki jih je vzela, ji ostanejo, njena armada ostane prav tako močna kot sedaj, in Hitler ali kdor že

pride na njegovo mesto pa bo nadaljeval s sedanjem agresivno politiko. Zato pravijo v Parizu in Londonu, da bi to ne bil noben mir, kajti Evropa bi ostala do zob oborožena in stara negotovost bi se vlekla dalje. Anglija zahteva v Nemčiji odgovorno vlado, ki bo sprejete pogodbe tudi držala, in zvezo evropskih dežel, ki bi bile med seboj trdneje povezane, kakor pa so bile v skrahirani ligi narodov. Ako bo Anglija vztrajala pri temu programu, in jo bo Francija podpirala, je gotovo, da miru še ne bo, pač pa se bo vojna razširila. In tega se male dežele, pa tudi Italija, ki si prizadevajo ostati nevtralne, najbolj boje. Ta ali oni odgovoren italijanski državnik pripravlja ljudstvo Italije na možnost, da se lahko vsak hip znajde v vojni.

Kaj namerava Roosevelt?

Poleg državnikov malih evropskih dežel proglašajo mirovna gesla tudi predsednik Roosevelt. Ampak on je za mir, v katerem bi dežele sodelovale druga z drugo in odprle vrata mednarodni trgovini. Takega miru ne bo, dokler bodo štiri velesile na svetu vztrajale pri politiki nasilnega osvajanja. Dasi ima ameriška vlada poslanike v vseh največjih glavnih mestih v Evropi, je poslal Rooseveltja še posebnega zaupnika. Ta mandat je dobil poklicni ameriški diplomat, pomožni državni tajnik Summer Welles. Obiskal bo načelnike vlad v Berlinu, Rimu, Londonu in Parizu, ter mimogrede govoril tudi s predstavniki Belgije, Švedske in z drugimi. Vprašal jih bo (Nadaljevanje na 5. strani.)

UPI BALKANSKE ZVEZE ZA MIR

Vsa pisma, ki jih prejema iz Jugoslavije, izražajo bojazan, da se nji in ostalim deželam na Balkanu prejkone ne bo mogoče oteči vojni. Boje se jo, oborožene so kolikor sploh zmorejo, toda če navali nanje bodisi Nemčija, Rusija ali Italija, na odpor strateško, moralno in tehnično niso toliko pripravljene, da bi mogle pričakovati kaj boljšega kakor je zadelo Poljsko.

Na konferenci zastopnikov balkanskih dežel, ki se je vršila nedavno v Beogradu, so vsi obudovali junaški odpor Finske, toda samo zastopniki Turčije so zatrjevali (seveda ne za javnost, torej "neuradno"), da kar se tiče nje, se ne boji ne Nemčije, ne Italije, ne Rusije, dasi vsi tri teže po njenih teritorijih in lukah. Kar se Moskve tiče, je lanskega septembra Turčiji odprto izjavila, da bi rada z njo skupno kontrolirala dardanelsko ožino. Ampak Dardanele so Turčiji dragulj. Če jih izgubi, ali prepusti magari tudi samo polovico oblasti nad njimi Rusiji, preneha biti pomembna država. Važnost ji daje pač dejstvo, da lahko zapre ogromni Rusiji pot iz Črnega morja, ali pa dopusti vanj Rusiji sovražno brodogoj. Za

rusko diplomacijo bi bilo torej pametnejše ako bi nadaljevala prijateljstvo s Turčijo, namesto da se skupno s Hitlerjem nagaja proti nji in je s tem Turčijo takorekoč primorala v militaristično zvezo z Anglijo in Francijo, od katere si ne moreta Rusija in Nemčija obetati nič dobrega.

MLADINA, NJEN PROBLEM IN ROOSEVELT

Roosevelt in njegova žena sta se v raznih njenih govorih proglasila za zagovornika mladine. Ko je Dies razkril takozvani American Youth Congress za maskirano komunistično ustanovo, je Mrs. Roosevelt nekaj teh fantov povabila na čaj v Belo hišo in s tem demonstrirala proti Diesu. V pojasnilu novinarjem je izjavila, da je treba probleme mladine in njeno skrb za bodočnost razumeti, ne pa jo označiti za komuniste, ako kaj pokritizira. Mrs. Roosevelt in njen mož sta mislila dobro, toda za moralno oporo sta se oslonila na

KDAJ BO ZAGRMELO?

Hitler je v svojem zadnjem govoru ob 7. obletnici nacizma izjavil, da če Angličani in Francosi hočejo vojno, jo bodo deležni v polni meri. V Londonu so mu odgovorili, da so pripravljeni na Nemčijo toliko udariti, da ko bo začutila enega, ne bo vedela, od katere strani ji drugi zadene. Na gorji slike sta angleška topoljarka na francoski fronti, z maskami proti plinu, vsak čas pripravljena "udariti" in s tem pričeti s pravo vojno, ki uradno traja že šest mesec.

PRESOJANJE DOGODKOV DOMA IN PO SVETU

Mala Finska je bila glavna žoga na takozvanem ameriškem mladinskem kongresu v Washingtonu. Dozdaj je obodila vpad Italije v Etiopijo, Japonske na Kitajsko in Hitlerjev v Čehoslovaško. Toda one, ki so predlagali enako resolucijo proti Rusiji vsled njenega vpadu na Finsko, so reditelji siloma vrgli iz dvorane. Krivi temu so tudi predlagatelji, kajti nastopali so tako, da so mlade komuniste namenoma dražili. Za Finsko ali za Rusijo pa ni bilo ne enm ne drugim.

Kandidatov za predsednika se mnogo oglašajo. Dozdaj največ med republikanci, demokrati pa se togote, ker Roosevelt tako trdovratno molči, kaj je njegov namen. Njegovi prijatelji žele, da kandidira še v tretji termin, drugi pravijo, da bi bilo neodpuščljivo. Roosevelt pa je previden in čaka. Verjetno je, da želi ostati v Beli hiši vsaj še štiri leta. V napatje tej njegovi ambiciji pa ni toliko republikanska, nego njegova lastna demokratska stranka in sedaj tudi John L. Lewis ter z njim vred tudi večina odbornikov v vodstvu AFL.

Anglija in Irsko sta si spet v sličnih odnosih kakor v prejšnji svetovni vojni. Hitler bi z Irsko hitro obračunal, ako bi on bil na čelu angleške vlade, toda slednja bi rada Irsko dobila znova v pest na bolj civilizirane načine. Vsled vojne in neprijateljskih odnosov z Anglijo ima Irsko težke čase.

mladino, ki jo vodi Earl Browder, seveda izza kulis. Na konvenciji te mladinske zveze, ki se je vršila minuli petek v Washingtonu, je bilo vprašanje Rusije važnejše, kakor pa socialni problemi in dežele. Ameriški mladinski kongres je pokazal že večkrat prej in enako sedaj, da so njegove simpatije s politiko Kremлина v vsakem slučaju. Predsednika Roosevelta je to ujezilo. Ko so ga povabili, da naj jim pride govoriti, jim je dejal, da ne more k njim, pozdravil pa jih bo, ako pridejo pred Belo hišo. Prišli so, dasi so morali stati v dežju. Roosevelt si je to priložnost izbral za govor proti "ko-

Zelo ji primanjkuje živil. Vlado v Dublinu skrbi, kaj bo, če ji takozvane irske republikanske armade, ki se podtalno bori proti Angliji, ne bo mogoče kontrolirati. Hitler bi Irski v slučaju, da pride do oboroženega spopada med njo in Anglijo, ne mogel dosti pomagati, kajti z minami se lahko vojskujejo le proti deželi, ki je močna na morju. Irski pa bi moral pripeljati municije, živil in armado. Ničesar tega ji ne more preskrbeti. Zelo je podžgalo na Irskem sentiment proti Angliji dejstvo, da sta bila dva irska terorista dne 11. feb. v Londonu sodno usmrčena, dasi so Irci kot narod apežirali, nas je jima kazneni sramen v zapor. Bila sta obsojena vsled bombnih napadov, v katerih je bilo pet oseb ubitih.

Poljska vlada v Franciji in kardinal Hlond v Rimu nadaljuje z apeli na civilizirani svet, da naj ustavi Hitlerjeve rablje pri njihovem masnem eksekutiranju Poljakov. Ampak Nemčija se je odločila veliki poljski narod uničiti in bo to čezdalej bolj poskušala. Paderevski pravi, da ne bo nikdar uspeša.

Sovjetska propaganda dokazuje, da je bila Rusija primorana napasti Finsko vsled njenih spletk, ki jih je kovala proti Rusiji z drugimi deželami. Tega ji nihče ne verjame razen komunisti. Tudi v Berlinu ne. Ampak zdaj pa res kujejo nakepe proti nji.

Turčija na pol že v vojni

Turčija je bila v prejšnji svetovni vojni zaveznica Avstro-Ogrske in Nemčije proti Angliji in Franciji. Zdaj je s slednjima. Nedavno je izjavila, da ni nevtralna, le v vojno ni še zapletena. V Istanbulu (Carigradu) je nedavno zaplenila ladje, ki je bila last nemške Kruppove družbe. To je bil "neprijateljski čin" proti Nemčiji, a se je slednja morala za enkrat zadovoljiti le s protestom na turško vlado. Če pa se prične vojna na Balkanu, in bo Rusija pomagala Nemčiji, ali obratno, bo imela Turčija veliko otepanja. Toda Francija in Anglija ji jamčita nedotakljivost njenih mej. In to zares, kajti obe državi imajo blizu Turčije velike armade, ki jim načeljuje francoski vojaški večjak Maxime Waygand,—pravijo, da najboljše, kar jih premore Francija.

Kongres mladine

American Youth Congress v Washingtonu, ki je končal tridnevno zborovanje 11. februarja, je odklonil resolucijo proti ruskemu vpadu na Finsko. Dasi čisto komunistično usmerjen, je dobil v radiu in tisku več publiketete, kakor pa bi mu jo šlo po njegovi velikosti, vrednosti in vplivu. Pridobila sta mu jo kongresnik Dies s svojimi insulturni na radikalno mladino, in Mrs. Roosevelt, ki je skušala Diesove napade popraviti med mladino z vabilom na čajanke. Earl Browder je znal stvar dobro uporabiti, ni pa verjetno, da je s svojimi marionetami mladini koristil.

Draginja v Italiji

Cene življenjskim potrebščinam v Italiji so se vsled evropske vojne in njene domače gospodarske krize podražile v minulih tednih kakih 30 odstotkov. Vrh tega je vlada zvišala davke na živila 2 odstotka, kar so trgovci kajpada prenesli na odjemalce.

Hymie in Fannie Schneid odpotovala iz Chicaga

V soboto 10. feb. so člani socialistične stranke v Chicagu priredili poslovni večer sдруgu in sдруžici Schneid. Oba sta v stranki aktivna že mnogo let. Hymie Schneid je organizator za unijo ACW, ki ga je premestila v Los Angeles. Fannie je v okrajni organizaciji soc. stranke ena izmed najaktivnejših članic, zato jo bo jako pogrešala.

Ste Ameriški družinski koleudar že naročili?

Lewis. Mnogi nasprotniki te mladinske zveze in njenega kongresa so trdili, da delegati, ki so se zbrali v Washingtonu — tva tisoč po številu, ne zastopajo nikakor razen sebe, kar je verjetno. Kajti ameriška mladina se zanima v prvi vrsti za sport, zabavo in službe, ne za komunizem ali za delavsko gibanje. Vendar pa je pred nami važen problem: Kam z mladino, katere graduirava vsako leto iz višjih šol nad milijon? Ali ji bodo oblastniki pomagali v službe, ali pa jo prepustili samo sebi in s tem pogrezanju v tolovajstva? To je vprašanje. Očitki o njenem "komunizmu" ga ne bodo rešili.

MATTHEW WOLL ZA 'POVRNITEV' V 'SVOBODNO' INICIATIVO IN PROTI ZAKONOM, KI JI ZAPIRAJO POTA

OBSODBA NAD "POGUBNIMI EKSPERIMENTI" ROOSEVELTOVE ADMINISTRACIJE. — OČITKI O KRIVDI ZA NESLOGO MED UNIJAMI. — KDO IN KAKO NAJ RESI NAJ TEŽJI PROBLEM?

Letos je volilno leto, v kakršnem se politiki in voditelji unij prizadevajo zvreči krivdo za krizo, brezposelnost in druge hibe današnjih razmer drug na drugega. Tarča napadov so oni na najdogovornejših mestih, pred vsemi predsednik Roosevelt.

Lewis in Woll enotna

Dasi so si unije AFL in CIO v boju, so njih glavni voditelji na nedavnih svojih sejah Rooseveltovo administracijo skoro enako ostro obsodili. Lewis je na konvenciji UMW imenoval za popoln neuspeh v reševanju socialnih vprašanj in istega mnenja je bila na seji eksekutive AFL večina njenih članov.

Dočim so pred letom Roosevelt še hvalili in ga mnogi urgirali, da naj kandidira v tretji termin, jim je danes človek, ki ga je treba nadomestiti s kom drugim.

Kritika konservativne strani

Poleg kritike, ki jo je izrekla nad reševanjem ekonomskih razmer eksekutiva AFL, je devet vodilnih članov raznih nji pridruženih unij izdalo še posebno poslanico, v kateri ugotavljajo, da je čas napraviti "sedemletni eksperiment" Rooseveltove administracije konec. Na čelu te skupine vodij sta podpredsednik AFL Matthew Woll in William L. Hutcheson, predsednik unije tesarjev. Oba sta v politiki velika konservativca, enako vsi ostali, ki so podpisali njuno poslanico. Sedem let vladnega vmešavanja v business je po njihovem mnenju povzročilo stagnacijo v gospodarstvu, zmedo v politiki, boje med unijami in brezposelnost. Predlagajo povrnitev "svobodne iniciative" in drznega ameriškega individualizma. Zakone, ki so zavora na kolesih industrije, naj se odpravi in vlada se naj neha umešavati v industrialne spore in v unije.

Posledice stare "svobode"

Staro svobodo, ki jo predlaga (Nadaljevanje na 5. strani.)

Za sodelovanje s kapitalom

Večina eksekutive AFL ni za odpravo vseh zakonov za reguliranje industrije in nje odnošaje do unij (z ozirom na kolektivna pogajanja), je pa za dalekosežne spremembe posebno v Wagnerjevem zakonu, ki se ga zdaj po njenem zatrdilu upravlja v korist CIO in proti AFL. Pereči problem brezposelnosti priznava seveda tudi AFL. Njena eksekutiva predlaga ustanovitev splošnega industrialnega koncilja, v katerem bi bili zastopani industrialni in trgovski krogi ter unije. Ta koncil bi imel nalogo sporazumno reševati gospodarska vprašanja s stališča ščitenja interesov kapitala in delavstva. In s tega vidika naj bi rešil tudi najtežji današnji socialni problem te dežele, ki je brezposelnost.

Zmotno mišljenje

Verjeti v nauk, da je mogoče najti pota sporazumno med privatnimi interesi, ki gospodujejo trgovini in industriji, ter delavstvom, katere bi vodila v idealne razmere in odpravile brezposelnost, je zmotno. Gotovi sporazumi so mogoči, na primer med unijami in delodajalci, kakršni že obstoje, ki pa se ne tičejo nikakih posebnih problemov nego le dolgotrajnih delavnika in mezde.

Eksekutiva AFL predlaga med drugim tudi skrajšanje delavnika na 6 ur na dan in pet dni v tednu. Pri tem pa ona in njen intelektualni vodja Matthew Woll pozabljajo, da je bilo treba vsako skrajšanje delavnika in vsako zboljšanje delovnih razmer priboriti s težkimi boji. Woll predlaga odpravo regulacijskih zakonov. Ampak baš regulacijski zakon, ki smo ga z začetnimi črkami zvali NRA, je skrajšal delavnika na mah brez da bi bilo treba v to dolgotrajnih stankovnih bojov, batin in preganjanja.

Staro svobodo, ki jo predlaga (Nadaljevanje na 5. strani.)

Problemi, ki se jim ne moremo umakniti

V klubu št. 49 JSZ v Collinwoodu so imeli nedavno diskuzijo o problemih, ki se nas morda ne tičejo vsi direktno, vendar se z njimi hočeš nočeš, moramo pečati. Tukaj so. Nihče se jim ne more umakniti. Slično razpravo smo imeli minuli teden v klubu št. 1 v Chicagu. Tisti, ki so imeli priložnost udeležiti se zadnje seje glavnega odbora SNPJ, so uvideli, da se je še celo takim organizacijam težko ogniti razpravam o vprašanjih, ki se jih navidezno nič ne tičejo.

Pečajo se z njimi unije, cerkvena društva, politični klubi vseh vrst, mladinske organizacije in ljudje, ki se srečujejo na cesti.

Demokracija naše dežele je v nevarnosti vsled nerešenega problema brezposelnih. Mir Zed. držav tudi ni jamčena stvar. Dogodki brze. V par letih, pa vidimo za sabo večje spremembe, kot so se prej dogajale v desetletjih in več.

Izrazite svoja mnenja, svoje nasvete in kritike o vsem, kar vas zanima, tudi v Proletarcu, da bomo tako v čim večjem številu na čistem, kaj kdo smatra v sedanjih zmedah pri nas in po svetu za pravilno ali napačno. In kaj naj stercimo, da bomo delavskemu gibanju in civilizaciji tudi kaj koristili, ne se le pričkali o takih stvareh.

PROLETAREC

LIST ZA INTERESE DELAVSKEGA LJUDSTVA.

IZHAJA VSAKO SREDO.

Izdaja Jugoslovanška Delavska Tiskovna Družba, Chicago, Ill.

GLASILO JUGOSLOVANŠKE SOCIALISTIČNE ZVEZE.

NAROCNINA v Zedinjenih državah za celo leto \$3.00; za pol leta \$1.75; za četrt leta \$1.00.

Inozemstvo: za celo leto \$3.50; za pol leta \$2.00.

Vsi rokopiši in oglasi morajo biti v našem uradu najpozneje do ponedeljka popoldne za priobčitev v številki tekočega tedna.

PROLETAREC

Published every Wednesday by the Yugoslav Workmen's Publishing Co., Inc. Established 1906.

Editor: Frank Zaitz
Business Manager: Charles Pogorelec
Asst. Editor and Asst. Business Manager: Joseph Drasler

SUBSCRIPTION RATES:

United States: One Year \$3.00; Six Months \$1.75; Three Months \$1.00.
Foreign Countries: One Year \$3.50; Six Months \$2.00.

PROLETAREC

2301 S. Lawndale Ave. CHICAGO, ILL.
Telephone: ROCKWELL 2864.

Postenje v unijah

Skozi nekaj let je pod sedanjo zvezno administracijo vavlel po prostrani naši deželi klic, naj se delavci organizirajo. Kajti nastopila je nova doba. Sprejete so bile postavbe, ki delavcem jamčijo spadat kamor hočejo, ne da bi jih smeli delodajalci odslavit, četudi so še tako aktivni v unijah.

Nekateri unije so ta psihoški val dobro izrabile. Ampak po par letih je delavstvo uvidelo, da je tam kakor poprej vzlic velikim zaščitnim zakonom. Družbe se ne brigajo za uveljavljanje takih postav, delavski "prijatelji" v zakonodajah pa so prešibki, vrh tega pa so za unije največ le v volilnih kampanjah.

Masa delavstva je brezbržna, zato dopušča, tudi kjer je organizirana, da se urine v odbore njenih unij marsikdo, ki bi spadal v zapor.

Ker imajo taki karakterji "politični" vpliv in podporo dnevnega tiska, se ponavadi prerinejo skozi, razkrinkovani pa so šele, kadar hočejo isti listi, ki so jih podprli, uničiti unije. Raketirji v njih so jim le sredstvo v namenu.

Zdaj, ko je val za unije navidezno splahnel in je časopisje pod vodstvom trgovskih komor spet dignilo kampanjo proti njim, nasteva, da je bil ta in ta odbornik nekoč štiri leta zaprt radi zvaljanja deklet v hiše prostitucije, ali pa le obscen, in vsled političnega vpliva ni bil tiran nobenkrat v ječo.

Nekateri kolumnisti, med njimi posebno Westbrook Pegler, so poslednje tedne napadali vsled toleriranja raketirjev na vodstvih unij tudi predsednika Ameriške delavske federacije Wm. Greena. Odgovoril je večkrat, toda njegova pojasnila so bila stisnjena med vestmi, dočim so kolumnisti in drugi razlagali grehe raketirjev na vodstvih unij pod svojimi znanimi naslovi in v svojih razkritjih oblatili tudi predsednika Wm. Greena in unije v splošnem.

Res je, le preveč res, da je urinjenih v unije na odgovorna, plačana mesta, vse preveč takih, ki bi spadali v priskočno delavnico. Ampak kriva je masa, ki čita samo kapitalistične liste in ne ve, da je zavajana in goljufana po zaslugi svoje nevednosti.

Nešetokrat je pokojni Eugene V. Debs poudarjal, da kapitalistično časopisje in korporacije nečejo poštenih ljudi v unije. Ako le mogoče, poskrbi, da se prerinejo v nje najslabši tipi. In potem, ko se diskreditirajo, pa planejo po njih. Ne zato, da bi koristili unijam, nego da jih očrnilo delavcem.

Unijsko delavstvo ima dolžnost plačevati članarino. Traagično je, da le premnogi člani poznajo samo to dolžnost, ker so preleni, da se bi zanimali za seje, čitani poleg dnevnega šunda tudi delavski tisk in šli vsaj tu in tam na kak sestanek, na katerem bi se med zaupniki poučili, kdo je kdo in kaj je treba storiti, da svojo unijo izboljšajo, ne pa jo prepustiti za studene raketirjem.

Unijsko gibanje kot tako je zdravo. Ampak ker nudi dohodke in službe, je naravno, da se usiljujejo vanje agresivni tipi, katerim je služba in osebna korist edini smoter. Unije pa niso nastale zaradi njih pač pa da ščitijo člane in jim pomagajo v boljše življenske razmere. Unije so v svojem bistvu za poštenje in za pravičen kos kruha vsem, ki delajo. Raketirji v njih pa so kakor črvi v sadju. Kapitalistična propaganda jih ne misli odpraviti. Ona jih le izrablja, da bi delavcem prignusila sad — v tem slučaju unije. Delavci pa se iz tega lahko uče, da so jim unije koristne, dočim so jim raketirji v njih in tisti, ki jim pomagajo, zato, da jih pozneje razkrinkajo, enako škodljivi.

Post v slabih časih nepotreben

Irski kardinal Joseph MacRory je v pastirskem listu župnijam v svoji nadškofiji sporočil, da v sedanjem postnem času post ni obvezen, ker vsled vojne itak primanjkuje hrane in jo bi ljudje morda marsikdaj lahko dobili samo na postne dneve. Ker se itak morajo postiti, ker je nastala velika druginja, mesnine in mnoga druga živila pa se itak težko dobi, je torej vse to upoštevano vernikom za post, pa jim je vsled tega dovoljeno jesti meso v petek, ako si ga za nedeljski obed ne morejo kupiti.

Irski ni edina dežela, kjer je zapovedan post v spokorniške namene izgubil svo vrednost. Kajti uvedle so ga vlade v tolikšni meri, da cerkve s svojimi postnimi dnevi z njimi ne morejo več tekmovati.

Pot v socializem

Socialisti od nekdanj uče, da v novo uredbo, kakršno propagirajo, ne pridemo kot pridejo povabljeni gosti v hišo, kjer jih čaka pogrnjena miza.

Ako bi bila ljudstva pametna, bi si mizo sicer lahko pogrnili, povabila drug drugega v vas in vsega bi bilo zadosti za vse. Ampak ker niso, je treba to resnico vzeti v obzir in se mučiti dalje v naporih, da ljudstva pripravimo k pameti.

Vmesne države

Nekaj let po prejšnji svetovni vojni so bile najbolj negovane "vmesne države" ali zagojzde med vesilami, da ne bi mogle druga do druge. V sedanji dobi pa so te dežele največje reve, ker preže nanje z vseh strani in z vseh jim nastavlja nož na prsa.

ETBIN KRISTAN:

OB JUBILEJU

(Sledeči članek je napisal Eibin Kristan k letošnjemu jubileju Proletarca. Končan bo v prihodnji številki. Kristan je bil urednik Proletarca sedem let.)

Ko so po končani "svetovni vojni" zavezniki v razkošnem dvorcu nekdanjih francoskih kraljev v Versaillesu diktirali zastopnikom poraženih dežel svoje pogoje, ni imelo delavstvo pri tem nobene besede. Vpliv proletariata na svetovno politiko je bil tako neznamenit, da se ni občutil, dasi je v notranjih razmerah nekaterih dežel socializem prišel do velike, ponekod odločilne veljave. V mednarodni politiki je bila ustanovitev delavskega urada pri ligi narodov edini sad njegovih prizadevanj. Pri sklepanju versailske pogodbe in poznejših — Trianon, Locarno, Rapallo itd. — je pa bilo delavstvo fizično in duševno tako odsotno kakor da ga ni bilo na svetu.

Sicer si tisti, ki pripisujejo vse, kar se je v dvajsetih letih zgodilo in se še godi po Evropi in po nekaterih drugih kotih sveta versailskemu miru, delajo svojo nalogo prelahko. Zgodovina teh desetletij se ne da tako enostavno razlagati in če je treba dokazati, da so razmere bolj zapletene in zavezane kot bi smele biti za tako kratko rešitev, ga poda pogled na sedanji svetovni položaj. Versailska pogodba ni imela nobene zveze s postankom fašizma v Italiji, brez njega pa bi bili izostali prav veliki dogodki, pomembni ne le za notranji razvoj Italije, temveč tudi za zunanji svet. Versailska pogodba ni povzročila japonskega vpada v Mandžurijo, prvega velikega ropa, kateremu je sledila Etiopija, Spanija, Avstrija in vse ostalo. Niti Japonska, niti Italija ne moreta reči, da sta bili z omenjeno pogodbo prikrajšani; obe sta dobili obilo plena brez vsake zasluge.

Francova revolta zoper legalno špansko vlado se ne more z največjim natezanjem spraviti v zvezo z Versailslesom. Angleško sabotiranje Lige narodov nima nič opraviti z njo.

Tudi se je treba spomniti, da je bil francoski strah, ki je bil pravi oče krutih Clemenceaujevih pogojev precej razumljiv, zakaj Viljemova Nemčija ni le ves čas med vojno žugala svojim nasprotnikom s podjarmljenjem in razkosanjem, ampak je z mirom in Brest Litovskem prav jasno pokazala, kako si razlaga zmagovalčeve pravice in kaj naj bi Evropa pričakovala od nemške okrepitve.

Vse to je treba pri presojanju tega zgodovinskega razdobja jemati v poštev. Kljub vsem tem dejstvom pa ostane resnica, da je bila mirovna pogodba krivična in da je iz njene krali vzklik velik del fatalnih dogodkov teh dvajsetih let. Vprašanje, v čem je bila krivična, je preobširno, da bi se moglo razpravljati v kratkem članku, omeniti je pa vendar treba, da ni bilo vse napačno, kar se je zgodilo po vojni kot sedaj trdijo razni politični filozofi, ki mislijo, da bi bil voz Evrope drdral po gladki poti, brez ovir, če bi bilo ostalo vse pri starem kakor je bilo pred avgustom leta 1914. Nekatere izpremembe v Evropi so bile neizogibne, ker jih je čas že davno zahteval. Za razpadom Avstrije jokajo danes le tisti, ki je niso poznali in niso vedeli, da je bila ta tvorba neprijetna bolj umetna od poljskega koridorja in vseh formacij, ki so nastale po vojni in da je bila ekzistenca te monarhije ena največjih zaprek normalnega evropskega razvoja. Seveda je lahko reči, da se po razsuhu habsburskega imperija razmere v Evropi niso izboljšale, toda to ni pripisati dejstvu, da na Dunaju ni bilo več Franjožefovega prestola, temveč grehom, ki so bili popolnoma ločeni od tega fakta.

Ze pri ustvarjanju novih držav so se zgodile velike in povsem neopravičene napake. Rumunija, na primer je dobila celo vrsto krajev, ki ji po nobeni pravici ne bi bili smeli pripasti, ker niso bili rumunski po večini prebivaistva, ker jih tudi geografska varnost države ni zahtevala, ker ni bilo gospodarskih razlogov za vse one aneksijske in ker si jih navezadnje tudi s svojo zelo dvomljivo udeležbo v vojni ni "zaslužila". To velja prav tako za Italijo, ki je bila v teku vojne zaveznikom bolj breme kot pomoč, pa je po kravji kupčiji dobila nemške, slovenske in hrvaške kraje brez vsake sence opravičenja.

Grehi, ki so bili takrat storjeni, so se ponavljali in nadaljevali. Ko je bil čas, da bi se v Versaillesu storjene napake popravile, so bili v Londonu in Parizu gluhi za vse želje republikanske Nemčije in Avstrije in s svojo trdovratnostjo pripravili tla za nacizem in za njegove perverzne posledice. Ko pa so v Londonu začeli "popravljati", so stari grehom dodali še nove in lepo poškopili gredo, na kateri je zrastle vse, kar je neizogibno moralo dovesti do sedanje vojne.

Vse rekriminacije seveda ne izpremene preteklosti in ne bi bile vredne spomina, če ne bi šlo za to, da se je treba iz prejšnjih napak učiti za bodočnost. In nauki bodo potrebni kmalu. Kdaj, kako, s čigavo zmago, po kakšnih žrtvah se bo vojna končala, kako se bo razvijala, koliko bo omejena ali razširjena, so vprašanja, na katera od-

govori le prihodnost. Kdor rad ugiba, ima dovolj prilike za to, ampak za preroke doba ni ugodna. Pač je mnogo faktorjev znanih in s temi se lahko računna, le pozabiti se ne sme, da jih je mnogo — morda še več — neznanih in ti lahko pokvarijo vse račune. Saj niti prizadete vlade ne vedo vsega, kar bi bilo treba — ne, ker bi rade iztipale o sovražniku, ne o nevtalnih silah, pa tudi ne, kako je vse pri njih doma in kako se utegne zasukati jutri. Načrte seveda imajo, ampak te ima tudi sovražnik, komu pa bodo bolj služili, ne pokaže nobena teorija, temveč praksa. Mogoče so želje in nade, simpatije in antipatije in teh je kajpada mnogo, mnogo več kot legendarnega nevtalnega čuvstvanja, ki se najde le tam, kjer sloni na neznanju. Toda čustva ne smejo zamenjati miselneja, da ne postavijo iluzij na mesto realnosti.

Priznati si moramo torej, da ni gotovega nič, razen da mora prej ali slej priti konec tudi tej vojni.

In kaj tedaj? Pri sklepanju versailskega miru ni igralo delavstvo nobene vloge. Zatorej lahko pravi, da ne nosi nobene odgovornosti za posledice.

Ne. Ampak ves ta čas ni živelo na Marsu ali na Veneri, temveč v razmerah, ki jih je ustvaril ta mir in sedaj plačuje ceno za tisto, česar ni zakrivilo. Ziveti bo moralo tudi v razmerah, ki nastanejo po sedanji vojni. In delavsko potemtvo bo moralo živeti v njih in plačevati ceno.

Saj sedanja generacija ni začela plačevati še le tisti dan, ko so Hitlerjeve tolpe vdrle v Poljsko in sta Anglija in Francija ukazali mobilizacijo. Španski republikanci — če se nam zdi Etiopija preveč oddaljena — so prelivali svojo kri in trpe sedaj peklesne muke doma in v tujini zaradi razmer, ki ne bi bile nikdar mogoče brez fašizma in nacizma.

Avstrijsko delavstvo je bilo v Dollfusovih časih prisiljeno, braniti svoje pravice s puškami v dunajskih gorih. Toda proletariat ni plačeval le v zakopih in na bojnem polju. Ali niso bile s prihodom fašizma vse delavske pravice zadavljene v Italiji? Ali ni nacizem zasuhnil nemškega delavstva? Pohožen so bile potem v Avstriji, pa na Češkem. Na drug način pa so plačevali delavci skoraj po vsem svetu. Gospodarska mizerija je najbolj zadela nje, brezposelnost je njih pehala v bedo in če so se preglasno spomnili na svoje človečansko dostojanstvo, so se njim odpirale ječe.

Ne, delavstvo ni bilo odgovorno za razmere, ampak trpeti je moralo v njih. Če leta 1919 ni bilo odgovorno, se pa ne izogne odgovornosti sedaj, ker nima izgovora, da ne ve, kaj se izcimi iz pogodb, ki se sklepajo preko njegove glave. Izkušnje dvajsetih let in krvavi zaključek so pač šola, iz katere se lahko črpa cela knjiga nauk.

Visoki diplomatje kajpada ne bodo vprašali delavstva za svet, če se samo ne oglasi. To pa mora storiti le tedaj, če bo tako močno, da njegov glas ne bo razzvenel po puščavi, ampak se bo moral slisati.

(Konec prihodnjič.)

LISTNICA UREDNIŠTVA

Zaradi zaposlenosti urednika na reviziji in seji gl. odbora SNPJ je izšla ta številka dan pozneje.

J. Perko, Milwaukee. — Ker ime poročevalca v Proletarcu ni bilo označeno, ga vam ne moremo sporočiti. Priporočamo vam, da izrazite mnenje o svojem stališču in odgovor na dotično notico v Proletarcu.

O. J., Detroit. Pride prihodnjič. Dopisnikom. Ne oglašajte raznih dobitkov v dopisih, ker take reklame po pošti ne smemo pošiljati.

IZ KANSASA

Naš governer Ratner se je nedavno na konferenci v Washingtonu pohvalil, da v Kansasu "nismo kar tako". Iz njegovega govora je razvidno, da mi ne pridelfujemo samo pšenico, olje in "chiggerje", pač pa se je zadnje čase razvila še posebna industrija. V zapadnem Kansasu, v Elisuu, obratuje tovarna za "žajfo". Delajo jo iz vulkaničnega pepela, ki ga kajpak pridobiva iz zemlje, drugi potrebni material pa ji dajejo "jackrabiti". Poročilo pravi, da so lani porabili v omenjeni tovarni za izdelovanje mila 15 tisoč zajcev. Zaradi boleznih tularemia, o kateri sem že pisal v enemu prejšnjih dopisov, jih nihče rad ne uživa, pa jih ima tovarna toliko več na razpolago. Ljudje jih ji vozijo cele koše. V stroje za kemični proces jih mečejo kar z vilami. Ampak na drugem koncu tovarniškega obrata ne prihajajo ven zajci, nego lepo dišeče mlo. "Znat se mora."

Na potu v Chicago sem premišljeval, da je naš jugovzhodni konec Kansasa pravzaprav kakor topla Florida. Le da se tega ne zavedamo zadosti. Ko sem odhajal, je bilo pri nas brez snega in žena je pripravljala gredice, da poseje solato. Ko pa sem se bližal Kansas Cityju, je bilo že vse v snegu in ledu. Le dobrih 100 milj proti severu, pa je taka razlika v klimi. Enako pobejene s snegom so bile in so morda še poljane čez severni Missouri in Illinois.

Ker sem imel v Chicagu nekaj

ur časa za "postopanje", sem glavni urad socialistične stranke nekaj letih spet obiskal. V njemu dela poleg tajnika le še par oseb. Razmotrivali smo o situaciji soc. stranke v Kansasu. Je silna kot skoro v vseh drugih državah. Zaključili smo, da četudi je new deal obrnil nase s svojimi reformami pozornost mnogih delavcev, vendar ni in ne bo mogel rešiti delavskih problemov. Saj ne more rešiti niti najbolj akutnega vprašanja, zapovedano v brezposelnosti. Statistika prča, da je produkcija v mnogih industrijah zdaj večja nego je bila leta 1929. Vzlic temu je še vedno 9 ali 10 milijonov brezposelnih. Takošnja odpomoč bi bila skrajšanje delavnika na 6 ur, toda o tem noče industrija in nazadnjaška garda v demokratiški stranki, ki je v večini, nič vedeti.

Ali ni čudno tole: Ko govoriš z ljudmi o raznih delavskih problemih in kako bi se jim lahko odpomoglo, se vsi strinjajo s tabo. Ko jim pa citiraš program socialistične stranke, je pa kot bi jih polil z mrzlo vodo. In vendar ni druge poti v trajno izboljšanje razmer, pa če ljudem socialistična označba ugaja ali ne.

Človeku se večasi usiljuje misel, da-li ne bi bilo dobro spremeniti ime naše stranke, ker je tako oblateno od reacionarjev in diskreditirano vsled "radikalcev". Vsled tega to ime na nezavedno maso porazno vpliva in ta je v večini.

Anton Shular. Najvažnejše za mene je, ako morem svobodno misliti. — Gide.

Etbín Kristan, Maynard C. Krueger, trio sester Jugg, Louise Kelemenic, orkester John Gorška ml. iz Springfielda in drugi nastopijo 3. marca na slavlju Proletarca

Chicago. — "Prišel je" čas, da vstanemo, oči zaspane zmanemo. Dovolj je spanja že, dovolj je hlapčevanja že." Tako se pričena zborna recitacija, ki jo je k slavlju 35-letnice Proletarca spisal Ivan Molek. Spored se prične z živo sliko, nato nastopi bivši dolgoletni urednik Proletarca Etbín Kristan, ki je bil med ameriški Slovenci vsled svojega delovanja najbolj napadan, najbolj zasramovan, in tudi s pestmi mu niso prizanašali. Kajti on je bojevnik, ki ima v zgodovini delavskega gibanja med slovenskim narodom tu in v starem kraju prvo mesto. Nad 70 let ima za seboj — med temi več ko 50 let napornih bojev in dela za delavski razred. Na naše vabilo je odgovoril, da se radevolje odzove. Umevno, da je urejeval Proletarca z razumevanjem, pisal noč in dan, kadar je bilo potrebno, in dal našemu gibanju zamah, ki mu je po številni moči, energijah in vrednosti našega programa spadal.

Novost na našem odru bo pevski trio sester Mary, Ernestine in Lucille Jugg. Na kavarju jih bo spremljal Frank Kubina. Pele bodo pesmi, kakršne so izraz ljudske duše, med njimi angleške in slovenske.

Nastopil bo pevski zbor Sava, ki je tudi že sam na sebi vreden, da se udeležimo te prireditve, kajti zanjo si je izbral lepe pesmi.

Čuli bomo profesorja, ki se je uveljavil v Univerzity of Chicago vsled svojega globokega poznavanja ekonomije, v delavskem gibanju vsled svojih nastopov na shodih, v socialistični stranki in v radiu z razpravami o tekočih dogodkih in problemih. Saj ga mnogi že poznate: Maynard C. Krueger.

Posetila nas bo sopranistka Louise Kelemenic iz Garyja, ki bo pe'a svoje pesmi v slovenskem in v več drugih jezikih. Torej bo tudi njen nastop vrednota. Ne zamudite je, kajti takih priložnosti, da bi mogli čuti tako izbrano petje na slovenskih prireditvah, imamo malo.

Naš spored kajpada ne bi bil popoln brez izbornega orkestra. In v ta namen pride na

Proletarčevu slavlju v nedeljo 3. marca John Goršek ml. in njegov unijski orkester iz Springfielda. Igrač bo med programom in zvečer za ples v gornji dvorani, v spodnji pa Pueljev trio.

Ampak to še ni vse. Razveselil nas bo tudi mladi Eddy Udovich, ki je talent svoje vrste. Poučuje ga v glasbi njegov oče Anton Udovič.

Vstopnice v predprodaji so po 35c, pri vratih pa bodo 50c. Program se prične ob 3. popoldne.

Iz Waukegana, Springfielda, Milwaukeeja in še celo iz Jolietia nam obetajo, da pridejo na slavlju Proletarca 3. marca. Njihova obetanja pa da more preprečiti edino tako vreme, ki bi ustavilo promet. Upamo, da se to ne zgodi, in da pridejo gosti ne le iz omenjenih nego iz čim številnejše tudi iz drugih naselbin v tej okolici.

Ako si želite nabaviti vstopnice v naprej, jih dobite pri članih in članicah kluba št. 1. v Slovenskem delavskem centru in pri mnogih naročnikih Proletarca.

Tole mi ne gre v glavo?

Ker so voditelji CIO in AFL spoznali, da new deal, katerega so podpirali, ni uspel, čemu se ne odločijo za zgraditev delavske stranke?

PREKO ATLANTIKA PO 31. LETIH

FRANK ZAITZ

(Nadaljevanje.)

Na Slovenskem ni zlatih rudnikov. Vzlic temu bi se lahko Brezje označevale za zlato planoto. Prvotna mala cerkva na Brezjah, ki so jih nekoč imenovali "Brezice", je stala že v 15. stoletju. Imenovala se je cerkev sv. Vida. Poleg nje je sedel 1.800 mošenjski župnik Azbe še Marijino kapelico. Knjiga o krajih v Sloveniji pravi, da je bil s tem položen temelj poznejše božje poti, ki je postala zelo obiskovana po 1814, ko je slikar Leopold Layer podaril kapelici svojo z obljubljenjo Marije Pomagaj, obljubljenjo podobo Marije Pomagaj, napravljeno po L. Cranachu.

Layer je poslal tudi stene v kapelici. Ista knjiga pravi, da so nenavadna ozdravljenja v 1863 povzročila ogromna romanja, kljub prepovedi okrajnega glavarstva v Radovljici 1866 radi grozeče kolere. Vsled silnega navala je postala cerkva premajhna, zato so sezidali v 1889-1900 po načrtu stavbenika Roberta Milkovića in arhitekta Fr. Faleschinija novo veličastno cerkev. Posvečena je bila 1900. Na Brezje je spet prihajalo množice ljudi z vlakci, z vozi in peš in tako je še danes. Prvotno kapelo Matere Božje so obdali z zidom nove cerkve in ji zgradili kupolo. Cerkevno je pripadala kot podružnica mošenjski župniji, dokler niso leta 1898 sezidali na Brezjah frančiškanskega samostana.

Pokojnemu ljubljanskemu škofu Jegliču to ni bilo všeč. Namesto da bi verniki zapravljali denar v njegovih župnijah in škofu podrejenih cerkvah, so ga zapravljali na božjih potih, katera so donasala dohodke redovnikom, ki niso bili podrejeni škofiji. Zato je Jeglič izdal pastirsko pismo, v katerem je ljudi svaril pred božjimi potmi. Dokazoval je, da jih mnogi romarji, posebno mladi, posejajo zaradi zabave, ne iz pobožnosti, in da mladina te priložnosti izrablja za ljubimkanje in nemoralnosti. "Bog je povsod pričujoč," je pisal Jeglič, "in sliši pobožno molitev prav tako v domači župniji kakor na božjih potih."

Ampak ljudstvo je romalo vseeno — mladina seveda največ iz razloga, da se zabava. Končno je škof Jeglič svoj spor zaradi Brezj in frančiškanov rešil sporazumno s predstojništvom frančiškanskega reda. Cerkev na Brezjah so neposredno podredili ljubljanski škofiji in tudi frančiškani so ostali na svojem mestu. Toda dohodke morajo deliti s škofijo. Škof Jeglič je po sporazumu s frančiškanskim redom spremenil svoje mnenje o božjih potih in nato leta 1907 sam slovesno kronal "čudežno podobo". Od tedaj so Brezje še bolj zaslovene. Iz statistike je razvidno, da jih obišča vsako leto od 150.000 do 200.000 ljudi. Slovesno se cerkev na Brezjah naslanja na renesanso. Ima glavni oltar, dva stranska oltarja in originalno kapelico.

Božja pot Brezje je tudi sijajno sredstvo verske in klerikalne propagande med Slovenci. Kmečkemu taboru vsako leto, ki traja dva dni, se udele-

že od deset do šestnajst tisoč kmetov iz raznih krajev Slovenije. Mladinskega zbora v onem letu se je udeležilo nad deset tisoč fantov in deklet. Poleg teh imajo tudi druga posebna romanja in tabore, na katere spravijo skupaj tisoče ljudi. Govore jim najboljši govorniki in politiki, kar jih premore klerikalizem na Slovenskem.

Svobodomislci so proti temu brez moči, kajti zakon, ki je v veljavi od postanka diktature v Jugoslaviji, ne dovoljuje nobene propagande proti verstvi, dočim se cerkveni shodi na Brezjah v cerkvi in na prostem in povsod drugod v Jugoslaviji brezbrižnosti. Nihče se ne briga zanje. Vsi samo obljubejo, a ko postanejo ministri, niso nič boljši kot prej. Kaj je storil dr. Korosec za nas? Nič, so jezno ugotavljali. Človek bi mislil, da je to kakor naša materija za graditev opozicije proti vladi kakršna je in njenemu podporniku klerikalizmu, ki ima Slovenijo popolnoma v svojih pesteh.

Uveril sem se ob mnogih priložnostih, da so izražali enako nejevoljo kmetje in delavci tudi v drugih krajih. Toda ko se zberejo na Brezjah, jih vse to mine čim se shod prične. Kajti na govorniški oder vidijo prihajati dostojanstvenike, večinoma duhovnike in par lajkov. Dr. Korosec je bil tedaj še notranji minister in podpredsednik vlade. Govornik za govornikom je slavil njegove zasluge — delo tega velikega sina svete matere cerkve in voditelja slovenskega naroda, ki mu je blagor naroda in države ter križ vse. Kmetje ploskajo, kajti govorniki so tako prepričevalni, da se reveži kar čudijo, čemu niso tega vedeli sami, namesto da so o teh gospodih, ki se mučijo zanje noč in dan, tako slabo govorili.

Končno je predstavljen gospod notranji minister, duhovnik dr. Korosec. Kmečki narod ori navdušenja, da odmeva po vsem Brezju. In dr. Korosec pripoveduje kmetom, da so oni hrbenca slovenskega naroda, jedro države, steber cerkve — nezrušljiv in neupogljiv družabni sloj, in temu sloju je posvetil vse svoje moči, kajti če se kmetom dobro godi, so tudi delavci in obrtniki preskrbljeni. Tako je pripovedoval na cerkvenih taborih na Brezjah in drugih velikih katoliških shodih leto za letom in ob enem v vlogi notranjega ministra prepovedoval vsako protivno besedo.

Ko se shod konča, se ljudstvo porazgubi v gostilne in v gostilniške vrte, ali pa si pomaga s svojimi zalogami. Stojnice, v katerih se dobi nabožne podobe, svetinje, nakit, lišp in sto drugih drobnarij, tržijo, da kaj! Kočijaži odvažajo romarje nazaj na postajo Otoče, a veliko ljudi hodi peš, posebno oni, ki poznajo bližnjico. Res, da je dr. Korosec govoril, kakor da je vse rožnato, ampak kočijaž računava, pa tudi v vlaku ne dobe zastojne vožnje. Dobe pa jo romarji za polovično ceno, torej so se gospodje zanje vendarle potrudili!

Kočijaži na Brezjah so zanimivi ljudje. Čakajo po cestah, da mine maša ali shod in te

čas si ubijajo z zbijanjem šal, kvantami in dovtipi na račun romarjev, posebno romaric, ki jih ogledujejo in presoajo.

Dekleta v stojnicah, natakariče, kočijaži in drugi na Brezjah se mi niso zdeli prav nič pobožni. Cerkev, njena čudodelna podoba, in vse drugo, kar je v zvezi s to božjo potjo, je njim — kakor bi rekli v Ameriki, biznis.

V gostilni pri Finžgarju so nam dobro postregli. Na izbiro imajo običajno dve: gulaž ali pa klobaso. Kadar je romarjev mnogo, se dobi tudi juho, solato in morda še kaj. Pijejo ljudje v teh gostilnah največ vino in ceneno žganje. Za pivo redkokdaj vpraša, ker je v primeri z vinom drago.

"Gremo?" je naju opomnila Angelina mama. Odsli smo po poti med sadnimi vrtovi, ki so bili polni rdečeličnih žlahtnih jabolk. Kmalu smo bili pred hišo, ki je sedaj dom Nežike Grlic. Njen soprog Jakob je umrl februarja 1936. Z njo stanuje njena sestra, da jima ni dolgočas. Lastnik Finžgarjeve gostilne je bratranec ge. Grilčeve, kjer pomaga, kadar je na Brezje velik naval ljudi.

Jakoba Grilca sem prvi videl leta 1914. Na Blue Island avenuiju in 18. cesti v Chicagu je stala skupina rojakov. Vsi so bili mizarji po poklicu. Enega izmed njih sem poznal in pristopil v družbo na pločniku. Pomenkovali so se radi dela. Ni ga bilo, ker so mnogi mizarjskih tovarnen premedli iz Chicaga v druga mesta. Pa tudi v drugih obratih so vsled vojne, ki je nastala v Evropi, imenovane leta odslavljali delavce. Mike Skočir, katerega sem poznal, je rekel nekemu: "Laskaviji svobodno vrše in katoliški govorniki smejo po socializmu, liberalizmu, "komunizmu" in svobodomiselnstvu udrihati kolikor hočejo."

Nekega dne sem poslušal kmete v vlaku dolenske železnice. Bili so namenjeni na Brezje na kmečki tabor. Govorili so o politiki, o slabih časih in hko tebi, ki imaš ženo, da dela." Dotični pa je to vzal za očitek in se jako razburil. Bil je Jakob Grlic. Tako sva se spoznala. Povabil me je na svoj stan, kjer sem spoznal njegovo ženo Nežko in njuno bližnjo sorodnico Helen Grilčevo (zdaj omoženo Arko).

Helen je dramski odsek kluba št. 1 JSZ pridobil v svoji igralni zbor, Jakob in Nežka pa sta bila izborna pevca. Tako smo se srečali še dostikrat. Nežka, Angelina mati in Angela so v Chicagu delale v tovarnah ženskih klobukov, ali kakor pravijo Slovenci, "pri slamihih". Grilčeva dva sta odpotovala iz Chicaga v Detroit leta 1916, od tam pa v stari kraj leta 1921. Naravno, da smo bili vsi trije snidenja z Nežko Grilčevo jako veseli. In prav tako ona. V sled svoje družabnosti je bila v Chicagu in pozneje v Detroitu jako priljubljena. Svojo veselo naravo si je ohranila tudi na Brezjah. In čemu tudi ne! Dom ima prikupen in vse je lično in svetlo. Okrog hiše so se upogibale skozi do oken veje jabolk. In grede so bile polne bohotnih rož. Kajti na Brezjah in v okolici je zemlja rodovitna kot malokje. Iz hiše je lep razgled po poti, v sosedne vrtove in v dolino. V Chicagu so Grilčevi ona leta živeli, kakor mnogo drugih Slovencev, blizu Narodne dvorane na "stari centri", kakor so imenovali okolico So. Racine ave. in 18. ceste. Hiše so bile starinske in stanovanja v njih nič prikupna. Kamor si pogledal skozi okno, si videl le zid, in pa prah, ali pa blato na ulicah. Zdaj pa ima Nežka res prijeten dom. A pravila je, da ji je po naših ljudeh v Ameriki, ki jih je poznala in se shajala z njimi v družbi, še zmerom jako dolg čas.

Vprašala je naju, če bi nesla nekaj njenih jabolk Heleni Arkovi v Ameriko. "Jabolka da bi nesel v Ameriko?" sem se začudil. "Čemu ne? Nekam jih bosta že spravila."

Nabrala je najlepše in jih skrbno zložila v papirnato vrečko. In res, nekaj sva jih srečno prinesla v New York. Angela je kupila pleteno vrečo, kamor sva zložila ta jabolka in nekaj druge drobnarije, na ladji pa sva položila na vrh še par pomaranč, ki jih je nama prine-

AMERIŠKI FINCI ZA SVOJO RODNO DEZELO

Na vrhni sliki je skupina Fincev iz Michigana, ki je odpotovala v svojo rodno deželo, da jo branijo pred Rusi. Vsi so ameriški državljani. Slikani so bili na postaji v Chicagu. Velike skupine Fincev so odile na bojne poljane iz Minnesota, Montane, Colorada in drugih držav. Teško pa, da jim bo Finsko mogoče oteti, kajti Rusija, ki je hoče iz strateških osov za del Sovjetske Unije, je progromna, in Fincev pa je le tri in pol milijona. V tem obupnem položaju se nadejajo, da se v kratkem sepleta v vojno z Rusijo tudi Švedska in Norveška in da jim priskočita na pomoč z dejanji — ne samo z besedami — tudi Anglija in Francija. Prerokom miru se torej ne obeta nič dobrega.

sel porter. Carinskemu uradniku v New Yorku je treba vnaprej označiti na posebni tiskovnici, koliko kovčegov in drugih paketov prinašajo v to deželo, kaj je v njih, in koliko, oziroma za kolikšno vsoto raznega blaga prinašajo, ki si ga kupil v inozemstvu.

Najnega paketa s sadjem v listini nisva označila, ne Angelino ročne torbice. "Čemu ne?" je vpraševal. "Vsak posamezen paket, majhen ali velik, se mora zabeležiti," je rekel. Zabeležil ju je sam. "Kaj je v tem?" in je pokazal na pleteno vrečo, v kateri so bila jabolka z Brezja, nekaj pomaranč in par drobnarij. Hipoma mi je šinilo v misel, da je potnikom prepovedano prinašati v Zed.

države iz inozemstva sadje, rastline in slične stvari, s katerimi se lahko zanese razne škodljive klice, ki se potem razmnože in povzročajo poljedelcem ogromno škodo. "Le čemu se nisem tega prej domislil," sem si v mislih očital, na glas pa sem carinskemu uradniku pošteno pojasnil: "Sadje!" Posegel je notri in v rokah je imel pomarančo. Pogledal je žig na nji. Bila je iz Californije. Položil jo je nazaj. Ako pa bi slučajno prinesel ven jabolko namesto oranže, bi jih zaplenil, mogoče se nad mano vrh tega še hudoval, kajti carinski uradniki so strogi, in Heleni Arko tudi ne bi mogla prinesiti daru njene tete. (Dalje prihodnjic.)

GLASOVI IZ NAŠEGA GIBANJA

Zbral Charles Pogorelec

Sharon, Pa. Jože Cvelbar je poslal vsoto za naročnine na list in za koledar ter \$1.75 podpore tiskovnemu fondu. Jože je naredil izredno dober uspeh s prodajo našega koledarja, kajti prodal jih je več kot kdaj prej v tej okolici.

Sugarite, N. Mex. Tone Orožen je obnovil svojo naročnino, poslal \$2 podpore listu in naročil še 4 koledarje. Tudi ta naselbina je med prvimi kar se tiče Proletarca, koledarja, itd. Zato skrbi Tone in tudi Jack Škerlj naredi svoj kos dela. Društvo št. 154 SNPJ je obnovilo vsoto članarino pri Prosvetni matici.

McIntyre, Pa. Vinko Yaktec piše: v kratkem bom obnovil svojo naročnino in da se delo ne bo dupliciralo, mi pošljite še 4 koledarje, pa bom potem za vse skupaj poslal. Razume se, da smo mu drage volje ustreigli.

Arma, Kans. Tone Šuhar je poslal 8 naročnin in \$3.50 podpore listu, ki sta jih nabrala na seji Zadružnega pogrebnega zavoda in izven nje s "ta velikim" Jožetom Bratkovičem.

Warren, Ohio. Jože Jež je poslal prispevke Prosvetni matici za tekoče leto od društva št. 321 SNPJ in zraven priložil še dve naročnini.

Crafton, Pa. Pred kratkem smo omenili, da je pri zbiranju podpore listu izredno agilen Tone Petrovič, in zadnji teden se je spet oglašil s \$7.50, ki jih je nabral na seji federacije SNPJ za zapadno Pemo. Vršila se je v Pittsburghu.

Point Marion, Pa. Tone Zupančič je poslal vsoto za obnove svoje naročnine, za prodane koledarje ter znesek tiskovnemu fondu, ki je bil priložen v zadnjem izkazu.

Willard, Wis. Če kdo misli, da Mike Kručič ni na delu za našo stvar, se moti. Zadnji teden je poslal nadaljne 4 naročnine ter dolar podpore listu. Pravi, da je spolnil svojo obljubo, ki nam jo je bil dal zadnjic, ko je bil tu, ni pa še vse izvrše-

no. Bo pa ob prvi priliki. Chicago, Ill. Zadnji teden smo imeli priložnost sestati se s sodrugi in somišljeniki iz zunanjih naselbin, ki so bili na seji gl. odbora SNPJ. Skoro vsi so posetili prostore Slovenskega delavskega centra ter urade Proletarca in JSZ. Imeli smo tudi dobro obiskan sestanek, na katerem so bile diskuzije, poročila in priporočila tikajoče se našega gibanja, ki so bila vse skosti stvarna in zanimiva.

Nekateri so izročili tudi vsote za naročnine, med temi John Terčelj iz Strabane, Pa., ki je izročil 15 naročnin ter \$1.25 podpore listu; Andrew Vidrih iz Johnstowna 4 naročnine; Tone Šuhar obračun za prej poslano naročnino; Ed. Tomšič iz Walsenburga, Colo., pa je obnovil svojo naročnino in članarino JSZ. Sadružici Turpin in Pogorelec sta nabrali \$16.55 podpore na omenjenem sestanku. Chas. Pogorelec je zraven tega dobil še 8 naročnin v Chicagu. Druge "nesreče" ni bilo!

Buhl, Minn. Max Martz poroča, da ga je med agitacijo zalotila bolezen, zato je tudi uspeh bolj mršav. Poslal je 1 naročnino in ko hitro malo ozdravi, bo obiskal še ostale naročnike po naselbinah železnega okrožja. Videl bo tudi one, ki so obljubili, da se naroče na list, ko se je upravniki nahajal tam zadnje poletje. Upati je, da niso prelomili svoje obljube.

Cleveland, O. Jože Lever je poslal obračun za prodane koledarje ter članarino za JSZ kluba št. 28. Pravi, da bodo v soboto 24. februarja imeli družabni večer pri S. Franku Gustinčiču, na katerega žej zdaj vabijo sodruge in somišljenike. Večer je namenjen zabavi in agitaciji. Naš "večni popotnik" Tone Jankovič je zadnji teden poslal 17 naročnin in naročil še 10 koledarjev. Pravi, da ko proda še te, bo skupno število po njemu prodanih koledarjev znašalo 300. Good work, "popotnik", le tako naprej!

Gallup, N. Mex. Mrs. J. Novak je poslala obnovo svoje na-

ročnine in zraven priložila še \$2 za tiskovni fond.

Detroit, Mich. Jože Klarich, tajnik kluba št. 114 JSZ je poslal naročilo za znamke, odnosno članarino, zraven tudi 4 naročnine in \$2.20 podpore listu, John Plachtar pa dve naročnini. Kaj neki je z Johnom Zornikom, da je tako tiho zadnje čase?

Milwaukee, Wis. Mary Mihelič, ki je nedavno prevzela zastopništvo, je zadnji teden poslala 4 naročnine, med temi dve novi ter nekaj podpore listu. V pismu pravi: "Gotovo si že obupal nad menoj, ker ni tako dolgo glas od mene, toda, stari naročniki so bili večinoma izterjani; ni mi kazalo drugega kot lotiti se iskanja novih in čeprav uspeh ni najboljši, se nadejam, da bo v bodoče. Sem še precej novinka v agitaciji, toda podam se ne. Ako imajo uspeh ženske za klerikalne liste, ni vzroka, zakaj bi jih napredne delavske žene ne imele za svoje delavske liste. Dobil sem dva nova naročnika. V bližnji bodočnosti se spet oglašim, upam, da z boljšim uspehom." Dobro poročilo sodružica Mihelič! Le korajžno naprej in uspehi ne bodo izostali.

Bridgeport, O. Jože Snoy radi svoje službe in drugih neprikljubnosti ne more biti tako aktiven kot nekoč, toda še vedno kaj stori za Proletarca in tudi koledarja se je po njegovi zaslugi prodalo po vzhodnem Ohiu lepo število. Zadnji teden je poslal obnovo članarine Prosvetni matici društva št. 13 SNPJ za tekoče leto, naročil znamke za klub št. 11 JSZ in priložil tudi dve naročnini. Razumemo Tvoj položaj, Jože, in smo prepričani, da če bi mogel bi i za pokret več naredil. Ker ne mislimo likvidirati, boš še lahko pomagal v bodočnosti.

Naš prihodnji Majski Glas bo posvečen 35. jubileju Proletarca. Od te slavnostne izdaje pričakujemo najboljše moralen uspeh, po drugi strani pa tudi gmotnega. K temu lahko pomagamo vsi, ako pridobimo Majskemu Glasu kar največ oglasov, bodisi trgovskih, ali posodržavnih. Na naročnike in somišljenike apeliramo, da dobe oglase v trgovinah, kjer kupujejo svoje potreščine. Na mnoge agitatorje smo ta teden poslali listine za zbiranje oglasov. Upamo, da bo vsak posameznik storil kolikor mogoče in če vsi to storimo, bo z našo jubilejno izdajo Majskega Glasa uspeh dober moralno in gmotno.

Koncem tega meseca bomo kot običajno poslali vabila na društva naprednih jednot in zvez za naročilo naše jubilejne izdave Majskega Glasa. Dolgih 35 let je Proletarec vztrajno zagovarjal najboljše interese našega delavstva in si s tem zaslužil priznanje vsega naprednega elementa med nami. Tudi za razvoj naših naprednih podpornih organizacij je veliko storil, pa upamo, da bodo ta naša društva imela to v vidiku, ko bodo imela vabilo za naro-

čbo pred seboj in naročila čimveč mogoče naše jubilejne izdaje Majskega Glasa, da bomo na ta način dostojno proslavili jubilej našega delavskega glasila in zagovornika delavskih pravic.

Izkaz prispevkov za Prosvetno matico

V fond Prosvetne matice so vplačala društva, klubi JSZ in druge organizacije v oktobru, novembru in decembru 1939 kot sledi:

Številka in kraj društva	Vsota
1, SNPJ, Chicago, Ill.	\$ 3.00
7, SNPJ, Claridge, Pa.	4.00
21, SNPJ, Pueblo, Colo.	6.00
(za leto 1939-40)	6.00
27, SNPJ, Frontenac, Kans.	3.00
29, SNPJ, Thomas, W. Va.	5.00
39, SNPJ, Chicago, Ill.	9.00
44, SNPJ, Conemaugh, Pa.	6.00
(za leto 1940)	6.00
47, SNPJ, Springfield, Ill.	6.00
53, SNPJ, Cleveland, O.	12.00
(za leto 1940)	6.00
54, SNPJ, Glencoe, O.	6.00
81, SNPJ, Red Lodge, Mont.	3.00
92, SNPJ, Franklin, Kans.	3.00
101, SNPJ, Greensboro, Pa.	3.00
106, SNPJ, Imperial, Pa.	6.00
118, SNPJ, Pittsburgh, Pa.	6.00
119, SNPJ, Waukegan, Ill.	6.00
121, SNPJ, Detroit, Mich.	12.00
124, SNPJ, Forest City, Pa.	6.00
(za leto 1940)	1.50
132, SNPJ, Klein, Mont.	6.00
145, SNPJ, Cliff Mine, Pa.	6.00
(za leto 1939-40)	6.00
154, SNPJ, Sugarite, N. Mex.	3.00
168, SNPJ, Conemaugh, Pa.	3.00
206, SNPJ, Gross, Kans.	3.00
254, SNPJ, Bon Air, Pa.	3.00
258, SNPJ, Bellaire, O.	3.00
274, SNPJ, Duino, Pa.	3.20
299, SNPJ, Walsenburg, Colo.	3.00
(za leto 1940)	3.00
312, SNPJ, Cleveland, O.	3.00
(za leto 1940)	6.00
317, SNPJ, Export, Pa.	6.00
318, SNPJ, Baggaley, Pa.	6.00
333, SNPJ, Blaine, O.	3.00
388, SNPJ, Purslove, W. Va.	3.00
407, SNPJ, Windsor Heights, W. Va.	3.00
425, SNPJ, Triadelphia, W. Va.	2.40
434, SNPJ, Arma, Kans.	6.00
472, SNPJ, Harmorville, Pa.	2.00
477, SNPJ, Cleveland, O.	6.00
562, SNPJ, Barton, O.	3.00
686, SNPJ, West Allis, Wis.	3.00
725, SNPJ, Latrobe, Pa.	3.00
Federacija SNPJ, Akron, O.	6.00
Federacija SNPJ, Cent. Illinois	4.00
Fed. SNPJ, Milwaukee, Wis.	6.00
10, SSPZ, Moon Run, Pa.	6.00
63, SSPZ, Sheboygan, Wis.	6.00
(za 1939-40)	6.00
70, SSPZ, Krayn, Pa.	2.00
(za leto 1940)	2.00
123, SSPZ, Detroit, Mich.	6.00
(za leto 1940)	6.00
181, SSPZ, Power Point, O.	3.00
226, SSPZ, Windsor Heights, W. Va.	2.50

KLUBI J. S. Z.
3, Oglesby, Ill. 2.00
28, Cleveland, O. 3.00
114, Detroit, Mich. 12.00
175, Moon Run, Pa. 6.00
222, Girard, O. 6.00

DRUGE ORGANIZACIJE
Krožek št. 1, P. S., Cleveland, O. 6.00
(za leto 1940)
Krožek št. 5, P. S., Conemaugh, Pa. 6.00
Soc. pevski zbor "Svoboda", Detroit, Mich. 7.00
Pevsko društvo "Triglav", Kirland Lake, Ont., Can. 10.00
Dramski zbor "Zora", Pueblo, Colo. 6.00
Dramsko društvo "Soča", Strabane, Pa. 6.00
Skupaj \$297.60

TAJNIŠTVO P. M.
Kadar vam kak spis v Proletarcu ne ugaša, pomnite, da je to list za misleče čitatelje, ne za cenzorje!

35-LETNICA PROLETARCA

V NEDELJO 3. MARCA

v dvorani SNPJ, 2657 So. Lawndale Avenue CHICAGO, ILL.

Živa slika. Nagovor o pomenu slavja, Frank Zaitz.
Sopranistka Louise Kelemenic iz Garyja, Ind.
Govornika Etbin Kristan in Maynard C. Krueger.
Pevski trio sester Mary, Ernestine in Lucille Jugg.
Enodejanka. Spisal za to slavje Ivan Molek.
Pevski zbor "SAVA".

Med programom in zvečer igra v gornji dvorani orkester JOHN GORSKA ml. iz Springfielda, Ill. V spodnji PUCLJEV TRIO.

PRICETEK PROGRAMA OB 3. POPOLDNE.

Vstopnice v predprodaji 35c. Pri blagajni 50c.

Prepričali ste se,

da je AMERIŠKI DRUŽINSKI KOLEDAR za leto 1940 knjiga, ki je vredna, da jo čita vsakdo, zmožen našega jezika.

Ker se je vsebina koledarja dopadla vam, se bo tudi drugim, ki ga še niso čitali. Priporočite ga jim, ali pa naročite par izvodov vi, ker jih boste mednje na ta način še najlaglje razpečali. S tem sodelovanjem boste pomagali, da bo koledar čimprej ves razprodan.

KRITIČNA MNENJA, POROČILA IN RAZPRAVE

KOMENTARJI

Vojna na Finskem je veliko bolj magnetičen predmet za razprave, kakor pa vojna med Nemčijo, Anglijo in Francijo. Predsednik Roosevelt pravi, da simpatizira s Finsko v njenem boju proti ruski invaziji nad 90 odstotkov ameriškega ljudstva. Komunisti kajpada niso med njimi, kajti po njihovem je bila Rusija v pravem, dokler je vodila mirovno politiko in propagando proti agresivnostim, in je v pravem sedaj, ko je sama postala agresivna in se poslužila oborožene sile v dosego svojih namenov.

S Finsko so tudi kapitalisti in politiki kakor je Hoover, toda tudi Rusija ima raznobarvne prijatelje. Na primer Hitlerja, ki je odobril njeno vojno nad Finsko. Ako bi kdo kaj takega prerokoval do meseca avgusta lanske leto, bi mu komunisti rekli, da blazni. Ampak se je zgodilo. Vpad ruske armade na Finsko brani med Slovenci v Ameriki posebno župnik Trunk in nekaj drugih, ki so v ameriški politiki bodisi demokrati ali republikanci, ali zdaj to zdaj ono, in po prepričanju pa klerikalci, ali pa nič.

Rusijo opravičujejo, da si mora zavarovati svoje meje. Ampak temu ni nikdar konca. Ko si država oddalji eno mejo, si jo želi pomakniti še dalje, in če je še posebno imperialistična, si hoče dobiti meje v vseh kontinentih, kot jih imata na primer Anglija in Francija.

Finska je bila vsled svoje lege zmerom žrtev imperializma. Po prejšnji svetovni vojni se je uredil njen stoletni sen. Proglasila se je za neodvisno. Toda ni ji šlo gladko. Imela je spopade z Rusijo po padcu carizma, a jih je odbila s pomočjo kajzerjeve armade. In nato nekaj časa ranjane v svobodi, ki ga je zatemnil fašistični val. V njemu je padlo tisoče finskih delavcev in kmetov. A končno je Finska vendarle postala demokratska republika. Napredovala je mahoma. Dvignila je življenjski standard, uveljavila civilne svobode, razvila izvozno trgovino, njeno ljudstvo pa je ojačalo svoje združeni-

štvo, da je bila trgovina že nad 50 odstotkov posest delavcev in farmerjev, pa tudi združne industrije čedalje več. Velekapitalizma na Finskem ni. Finska nima prirodnih zakladov, razen niklja in lesa, rodovitne zemlje ima v primeri s svojo površino malo, a vendar se na nji živi narod, ki šteje blizu štiri milijone oseb, boljše, kakor pa žive ljudje v marsikateri bogati evropski, ameriški ali azijski deželi.

Ta narod je dobil meseca septembra ukaz, da naj pošlje svoje zastopnike v Moskvo. Ze prd tem so dobili enak poziv vlade Latve, Estonske in Litvinske. V Moskvi so jim predložili načrt, ki v bistvu pomeni pridruženje omenjenih dežel k Sovjetski Uniji, dasi so na papirju še samostojne. Sprejele so pogoje in s tem postale protektorat Sovjetske Unije. Poleg Finske je bila pozvana tudi Turčija poslata zastopnike v Moskvo. Prišli so, poslušali Stalina in Molotova, sporočili njune zahteve v Ankaru, turška vlada jih je odbila, režimu v Kremlinu pa je bilo neprijetno vsled tega. Da si obvaruje prestidž in takozvano čast, je prištikal toliko bolj na zastopnike finske republike. Finci so končno sklenili, da so se borili proti imperializmu carizma in če že morajo pasti pod novi ruski imperializem, naj se to zgodi v vojni, ako bo Josef Stalin vztrajal pri svojih zahtevah. Ni odnehal, pač pa ustanovil za Fince svojo vlado, ki ga je "povabila", naj gre loviti "finske bele bandite in osvoboditi finski narod. Vojne Finski ni napovedal, Ampak vendar je to vojna, ki traja že blizu tri mesece.

Kaj hočejo Finci? Neodvisnost in mir. Ziveti z Rusijo v prijateljstvu, ne v podložništvu. Mal narod, kakor so oni, ne more želiti ničesar bolj kakor mir in gotovost, da se lahko svobodno razvija v svojih mejah po svoji volji. Dvajset let mu je bilo dano to jamstvo, nato preklicano in zdaj je v vojni.

Morda se je Stalin v svojih računih ukanil. Mogoče je res mislil, da je finsko ljudstvo z

njim. Ampak če je napačno računaj, je to zmeta, ki bo skozi vso zgodovino označevana, da je bila prepojena s krvjo.

Rusija potrebuje zavarovanje svojih mej. Ampak isto velja za vsako deželo. Čemu si naj jih ena zavaruje na račun druge ali drugih? Rusija si je hotela utrditi svojo strateško in militaristično pozicijo na Baltiku na račun neodvisnosti finske republike. Finci so odklonili. Moskva svojih nepremišljenih zahtev ni mogla več umakniti, kajti ponos državnikov je pač ponos, posebno ker jim ni treba na fronto in tako tudi sedanjim krmarjem Sovjetske Unije ni treba prezebat in se tepsti v finski zimi, kajti to nalogo so dobili oni, katerih dolžnost je edino le ubogati.

Ampak kaj, če bi Finska postala oporišče Anglije, Nemčije ali obeh, pravijo oni, ki opravičujejo ruski vpad.

Dvajset let ni imel Leningrad in ne Rusija od strani Finske nobene pretnje. Finci so se skušali zavarovati, zgradili trdnjavo črto in delali za izboljšanje svoje dežele. Prav zato so finski delavci in kmetje tudi pomedli s politikami, kateri bi jih lahko zapletli v imperialistične spletke, sklenili so z Rusijo nenapadalni pakt in mislili, da s tem njihovi deželi ne preti nobena nevarnost.

Tudi Poljaki so sklenili nenapadalni pakt — oni namreč s Hitlerjem, ki pa je bil le krpa papirja, kakor pakt finske republike z Rusijo. V obema slučajema ga je močnejši v ugodnem momentu preklical in napadel šibkejšega v osvojevalne namene.

In to je, kar je proti vsakim principom človečnosti, proti civilizaciji, proti načelu samoodločevanja malih narodov, kajti njihov zločin je edino to, da so majhni in šibki in vsled tega "legalen" plen, kakor je legalno streljati lovcev "divjačino", dasi so divji oni, ne pa živali, ki jih pobijajo. Toda domim je v tem primeru naravni zakon z lovci, kajti živali so živali, ni za loyce roparskih dežel nobene opravičbe napadati dežele v namen osvajanja zato, ker so šibke.

Ko je Sovjetska Unija v ligi narodov in s svojo propagando stopila v prve vrste onih, ki so bili proti ropanju, proti vojnami in proti provokatorjema Mussoliniju in Hitlerju, si je dobila v svetovni javnosti ugled in spoštovanje med milijoni ljudi, ki niso komunisti. Predsednik najmočnejše republike na svetu — Franklin D. Roosevelt, je bil s Sovjetsko Unijo v prej opisani njeni vnanji politiki tako iskreno, da ji je ob obletnicah njene ustanovitve čestital in ji želel napredovanje v njenih naporih za zboljšanje življenjskih razmer narodov, ki ji pripadajo, in v njeni mirovni politiki. Toda dne 23. avgusta lanskega leta ga je razočaral pakt med Stalinom in Hitlerjem toliko, da ima to svoje posledice na vso vnanjo politiko njegove administracije.

Roosevelt je res sovražnik fašizma in Hitlerja. Tega ni skrival in proti njemu je govoril več kot katerikoli državnik na svetu. Več celo, nego Maksim Litvinov, dokler je bil še komisar vnanjih zadev Sovjetske Unije.

Ako Finski ne priskoči na pomoč nobena dežela, bo kmalu rešena "belih banditov", toda komando nad finskiim parodom bo prevzela potem okupacijska ruska armada. Finske demokracije bo konec in ljudstvo se bo moralo ravnati po ukazih, kakor v vsaki totalitarni deželi. Življenjske razmere se mu bodo poslabšale na ničlo, svobodščin bo konec in žandar bo prežal na prestopke za vsakim oglom.

To bo imelo pogubne posledice na švedskem, norveškem in danskem, posebno še, ako imati Nemčija in Rusija v načrtu te tri dežele sporazumno nadvladati in si podvreči njih

SRECA NEMCIJE NA MORJU

Nemčija se ponaša, da povzroča s svojimi podmornicami in minami Angliji, Franciji in nevtralnimi deželam v njihni paroplojbi posebno v Severnem morju ogromno škodo. Res, da je blokada Anglije in Francije uspešna, ampak Nemčija je enostavno pozvala svoje tovorne in potniške parnike domov, 17 parnikov, ki niso mogli uteči, je pa njihno moštvo rajše potopilo, kot pa da bi postali plan Anglije ali Francije. Za najslabše primer navaja Nemčija svojo veliko, moderno potniško ladjo Bremen, ki je na gorjni sliki. Odšla je iz New Yorka le nekaj časa prej nego je Anglija Nemčiji napovedala vojno, srečno utekla pred angleškimi vojnimi ladjami v rusko pristanišče Murmansk, in od tam pa se utihotapila domov v Hamburg. Angleški letalci so skušali to ladjo že parkrat napasti v njenem pristanišču, a brez uspeha.

gospodarstvo in jim narekovati politični sistem. Življenjski standard v vseh treh se zaradi vpadov na Finsko že zdaj znižuje, ker je škandinavsko ljudstvo v skrbeh in troši milijone v pripravah na obrambo, česar ne bi bilo treba, ako bi vlada v Moskvi ohranila svojo prejšnjo politiko, namesto da se je odločila za imperialistično taktiko.

Ampak — Rusija je slovanska. Fajmošter Trunk je zanjo radi tega, ker imajo v nji Rusi odločujočo in vodilno besedo, dasi je pod označbo "Sovjetska Unija" mnogo drugih narodov, ki niso slovanski.

S slovanstvom pa je stvar ta: Tisti slovenski panslavisti, ki se ogrevajo za Rusijo radi njenejejejeje slovansega jezika, bi lahko vedeli, da je padel poljski narod pod Hitlerjevo brutalnost lanske jesen zgolj po zaslugi slovanske Rusije. In vedeli bi lahko, da vlada v Moskvi ne stori pri Hitlerju, s katerim je v prijateljstvu, ničesar za preganjani, zatirani, teptani češki narod, ki je bil intelektualno in gospodarsko najvišji slovanski narod.

Drugič, tisti, ki so za civilizacijo in obsojajo vojne, katerih po mnenju vlad, katere jih NE NAPOVEDUJEJO, sploh NI, bi morali imeti za zločin enake vrste ISTO merilo. Če je japonska nenapovedana vojna na Kitajskem zločin, ako smatramo Hitlerjevo posilstvo nad Poljsko za umazano pego v zgodovini sveta, ako smo obsojali na vso moč italijanski roparski pohod v Etiopijo in ga skušali uničiti s sankcijami, čemu naj kar naenkrat smatramo, da taki pohodi in krvolitja niso zločin, ako jih podzvam režim, kateremu načeljuje Josef Stalin?

In zakaj naj bi bil zločin, ako se bi Francija zvezala s Hitlerjem, ni pa zločin, ker je z njim sklenil prijateljstvo in zvezo diktator v Kremlinu prav tako v imperialistične namene?

Delavsko gibanje je v zgodovini minulih let dobilo silovite udarce. Civilizacija je spet pomaknjena daleč nazaj, življenjski standard je znižan in demokracije tar civilnih svobodščin je po svetu po zaslugi diktatorskih režimov manj kakor jo je bilo pred prejšnjo svetovno vojno, v dobi avtokracij starega sistema.

Socialisti bi od nove Rusije pričakovali delovanje za mednarodno delavsko gibanje, ne za kominterno, ki se premika ko marioneta na ljubo kapricam in sklepom enega samega človeka. Pričakovali bi od nje moralno silo, ki bi res bila bodriilo v borbi proti kapitalizmu, namesto da kapitalistična propaganda kaže s tako nasladno na hibe politike vlade v

Kremlinu, ki niso majhne.

Kapitalizem želi in deluje za propast Sovjetske Unije. Mi ji želimo uspeh. In baš radi tega ne odobravamo takih korakov njene vlade, ki so voda na mlin sovražnikov gospodarske uredbe, kakršno označujemo za socializem. Ne za Hitlerjev "narodni socializem", ne za Stalinov "socializem", ampak za uredbo, v kateri bo javno lastništvo res stvar ljudstva, ne pa birokracije, svoboda res svoboda in krvave "čistke" le stvar zgodovine.

Joseph Snój piše:

Bridgeport, O. — Na zadnji seji kluba Naprej nismo mogli ukreniti vse potrebno za prihodnjo majsko proslavo, ki bo v soboto 27. aprila v društveni dvorani. Vzrok je bil slabo vreme, oziroma silovit mraz, ko so ljudje rajše pri topli peči kakor pa da bi se podajali ven na spolska pota in prezebali. Ampak potrebno je, da se v našem klubu domenimo o prihodnji prireditvi, zato naj člani pridejo gotovo na prihodnjo sejo, ki bo v nedeljo 18. februarja. Moramo namreč takoj na delo, da bo prireditve izpadla kot se spodobi za tako delavsko proslavo.

Zagotovljeno nam je, da bo sta na nji pela dva kvinteta soc. Zarje iz Clevelanda. Kaj takega na prireditvah v naših krajih še nismo slišali. Za ples bo igral znani Louis Simončičev orkester iz Clevelanda; torej je tudi ta točka posebnost. Glede ostalega spreda bomo morali še ukrepati na prihodnji seji. Torej udeležite se je vsi. Pokažimo, da smo pri volji tudi delati za našo skupno stvar in socialistično gibanje.

Nekateri se trudimo zanesti socialistične nauke v društva in kjer se že shajamo z ljudmi. To delo je naporno. Uspešno je le, ako smo v taktiki previdni in pripravljeni tudi na požrtvovalnost.

Koliko je uspeha s tem delom v društvi, je odvisno tudi od odborikov v njih. Če so napredni, že nekako gre, drugače pa je težko, posebno ako nasprotujejo. V mislih imam namreč Prosvetno matico.

Bil sem presenečen, ko sem čital, da je od nje odstopilo največje društvo SNPJ v Milwaukeeju, dasi je bilo v nji od početka. In da so se pri tem obregovali ob soc. stranko in Prosvetno matico, češ, da ni več ne prve ne druge. Soc. stranka je res šibka, ako upoštevamo, da je v tej deželi nad 40 milijonov delavcev, toda to je slabo za delavce, kajti socialistični program je vendar stvar, ki je njim v korist. JSZ na vsak način še obstoja in prav tako Pro-

svetna matica, ki je s svojim glasilom Proletarec izvršila že veliko dela.

Milwaukee je nam bilo že mnogo let v vzpodbudo, ker je bilo to mesto trdnjava socialističnega gibanja. Mestna uprava je bila vzor vsem drugim. Ko se je pred leti vršil tam zbor JSZ, smo se tisti, ki še nismo bili v Milwaukeeju nobenkrat prej, čudili, ker je bil naš zbor pozdravljen s posebnim napisom na mestni hiši, in bili smo veseli tudi lepega sprejema. Na zbor je poslal župan Hoan posebnega zastopnika. In od takrat pa v milwauški naselbini tolikšna sprememba. Sešel sem se tudi s tajnikom omenjenega društva, ki je name napravil vtis zavednega delavca, zato sem bil o njegovem nastopu proti Prosvetni matici še toliko bolj presenečen. Zanimivo pa je vendarle, da je na slavnju 35-letnice društva nastopil socialistični pevski zbor Naprej. Torej z ene strani udarec po socialistih, z druge pa so vabljeni na sodelovanje od istih ljudi. Kje je v tem logika?

Jaz vzlic temu ključem: Ziveloo društvo Sloga št. 16 SNPJ, kajti v 35-letih je izvršilo za napredek veliko dobrega.

V oblatgati Prosveti sem čital dopis, ki ga je poslal Milwaukeečan Frank Bolka. V njegovih izjavanjih je precej jedra, ampak ob enem obsoja župana Hoana, češ, da je kriv, ker njihova stavka ni izpadla tako kakor so želeli. Piše, da se Hoanu pri županskih volitvah, ki bodo to leto, obeta poraz.

Napačno je dožiti človeka odgovornim za stvari, katerih ni kriv. V mestnem odboru je večina protisocialistična, torej protidelavska. Polcija v Milwaukeeju ni pod županovo kontrolo. Večina v mestnem odboru mu jo je odvzela že pred leti, zato, ker ni hotela, da bi ji načeljeval socialistični župan. Omejili so mu pravice tudi v raznih drugih zadevah.

A vzlic temu je socialistični vpliv v Milwaukee tolikšen, da se delavci v primeri z drugimi mesti nimajo kaj pritoževati. Le domislimo se na masakra in preganjanje stavkarjev v času jeklarske stavke v So. Chicagu, v Ohio, v Pennsylvaniji itd., na napad stavkarjev v North Chicagu in drugod, kjer so republikanci in demokrati na krmlju. Premislite vse to, predno se odločite delati proti županu Hoanu. Saj je vendar znano vsakemu, da je za delavstvo v Milwaukeeju in tudi drugje storil toliko kot še noben drugi župan velikega mesta v tej deželi. Torej v Milwaukeeju kakor drugje pojdimo rajše na delo za JSZ in Prosvetno matico, če res verujemo v napredek. Kajti nasprotovanje Prosvetni matici je pomoč nazadnjaštvu.

V Milwaukeeju kakor drugod je veliko takih ljudi, ki verujejo, da je rešitev šloveske družbe le v socializmu, pa naj pridemo vanj pod enim ali drugim imenom. Kajti načelo socializma je produkcija za porabo namesto za profit, in pa politična uredba na temelju industrijske demokracije. Te nauke širi Prosvetna matica z vsemi svojimi aktivnostmi in z njo vred Proletarec in vsi drugi, ki žele, da se sedanje krivične

MILLER'S CAFE
5205 St. Clair Ave., Cleveland, O.
Fino pivo, vino in žganje. Vsak petek ribja večerja, ob sobotah kosila. — Fina postrežba.
Dobra godba.

PRISTOPAJTE K
SLOVENSKI NARODNI PODPORNJI JEDNOTI
NAROČITE SI DNEVNIK
"PROSVETA"
Stane za celo leto \$6.00, pol leta \$3.00
Ustanavljajte nova društva. Deset članov (10) je treba za novo društvo. Naslov za list in za tajništvo je:
2657 S. Lawndale Ave. CHICAGO, ILL.

ZA LICNE TISKOVINE
VSEH VRST PO ZMERNIH CENAH
SE VEDNO OBRNITE NA UNIJSKO TISKARNO
Adria Printing Co.
1838 N. HALSTED STREET, CHICAGO, ILL.
Tel. Lincoln 4700
PROLETAREC SE TISKA PRI NAS

razmere in sedanji sistem odpravi.

Vem, da je v društvu mnogo revnih članov, ki čestokrat niti za asesment ne zmorejo, toda vsota, ki jo kako društvo prispeva za Prosvetno matico, jih ne bo rešila. Naobratno, baš delavci bi se morali najbolj brigati, da bi ustanove, kakor je Prosvetna matica, uspevale.

S temi vrsticami ne mislim nikogar žaliti, pač pa predočiti resnico, kakor jo vidim jaz. Či-tam, da sta tu in tam kritizirana Zajc in Pogorelec, Ampak tu se ne gre za osebe, nego za delavsko gibanje. Tudi ako Zajca ali Pogorelec kdo nima rad, bi moral vendar vedeti, da se gre za delavski pokret, in da sta zanj veliko storila tudi ome-njena dva. Kritikam pa smo podvrženi vsi in v tem ni nič slabega. Glavno je, da vršiš svoje delo pošteno in se ne bojiš pogledati človeku v obraz, nasprotnika pa bo pred teboj sram in se te bo, po domače rečeno, "šoniral" in ogibal, kadar bi te imel srečati.

Joseph Snój.

CANKARJEV GLASNIK

Februarska številka Cankarjevega glasnika je izšla s sledečo vsebino: Brez moke ni kruha (uvodni članek); Izpoved novega Američana (Ivan Molek); Melanholija (pesem, Ivan Jontez); Z dežja pod kap (Anton Šular); Novakov slovar (članek o slovarju Zvonka Novakova); Zensko poglavje: umetno hujšanje; Preko Alaske v Sibirijo; Tehnika zavarovanja; I. J.: Ponovitev "Kralja na Betajnovi"; Naš občni zbor; E. K.: Julkina zmeta (nadaljevanje); E. K.: Drejtčeta pot (nadaljevanje).

Poleg teh je v februarski številki Cankarjevega Glasnika članek upravnika in razen drobiž. Naročnina je \$3 na leto. Naslov: Cankarjev Glasnik, 6411 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio.

Društvo Bled vabi

Milwaukee, Wis. — Društvo Bled št. 16 JPZ Sloga, uljudno vabi vse prijatelje kart in druge rojake, da se udeležijo kartne zabave, ki jo priredi v spodnjih prostorih SSTD v nedeljo 18. februarja.

Vabljeni ste tudi, da se udeležite kartne zabave kluba št. 37 JSZ, ki jo priredi v isti dvorani v nedeljo 10. marca v korist blagajne. Rojaki, ki ste nam bili vedno naklonjeni, posetite nas tudi sedaj.

Kristina Podjavoršek.

POSLUŠAJTE

vsako nedeljo prvo in najstarejšo jugoslovansko Radio oro v Chicagu od 9. do 10. ure dopoldne na WGES postaji, 1360 kilocycles.

PRISTOPAJTE K SLOVENSKI NARODNI PODPORNJI JEDNOTI

NAROČITE SI DNEVNIK

"PROSVETA"

Stane za celo leto \$6.00, pol leta \$3.00

Ustanavljajte nova društva. Deset članov (10) je treba za novo društvo. Naslov za list in za tajništvo je:

2657 S. Lawndale Ave. CHICAGO, ILL.

Lahko lastujete to moderno L&H električno peč

ZA SAMO \$8950

in vašo staro peč

• Nadomestite svojo staro peč z moderno električno pečjo in uživajte prednosti električnega kuhanja: Je hitro. Je lahko. Je čisto — nikakih saj ali nesnage... lonci in ponve ostanejo blesteče svetli. In jedi so bolj okusne, bolj redilne, ker se kuhajo v svojih lastnih naravnih sokih.

Pridite zdaj in oglejte si to L & H električno peč. Je izredne vrednosti glede svoje lepote in uspešnosti.

Velik popust,

—ki bo kril stroške za žično inštalacijo v večini krajev.

MALO PRVO NAPLACILO

preostanek, poleg malih prenosnih stroškov, plačljiv v pripravnih mesečnih obrokih z vašim računom za elektriko.

COMMONWEALTH EDISON COMPANY

PISMA IZ STAREGA KRAJA

Detroit, Mich. — Vem, da čitatelje zanimajo pisma, ki jih prejemo iz starega kraja, ako so v njih poročila tudi o razmerah naših ljudi onokraj luže.

Pismo, ki ga mi je postal prijatelj iz Belokrajne, se glasi: Dragi prijatelj: — Pismo in koledar prejel. Pismo je hodilo celih 42 dni. Praviš, da bi rad znal, kakšne razmere so pri nas. Imeli smo veliko sušo. Edino pšenica in trta ste obrodili. Kdor je imel kaj več pšenice posejane, in kdor ima kaj več trte, za tistega je še še. Draginja je pa nastala tako velika, da ni za živeti. Posebno za nas baje tarje in druge dečavce. Koruzna moka stane dva in pol dinarja za kg. Mast 23 din. kg. Petroleja, riža in drugih stvari pa sploh ni za dobiti. Tudi za sluzek je piceel, kdor ga ima. V lanskem poletju so pričeli z gradnjo nova železnične proge Črnomelj-Vrbovsko, to je, zvezo z morjem. Pa ne misli, da smo dečavci, kmetje, vozniki ali gostilničarji z gradnjo osrečeni. Nismo osrečeni. Ampak glavno je, da imajo nekateri delo. Ampak ne vsi. Na teh delih so večinoma tučji. Kdor domačinov hoče priti v to delo, mora iti do črnomeljskega dekana za dovoljenje, drugače ga ne dobi. Dekan je tudi banski svetnik in moraš dobiti priporočilo od njega, drugače te ne upoštevajo, ako vprašaj za to delo. Potem pa te veš, kako ga naj dobiš, kateri zna misliti s svojimi možgani ne pa z dekanovimi. Dela se v akordu. Pri kopanju in vsa druga dela so razdeljena v odseke, pri katerem nadzoruje ena oseba, ki se imenuje prijavljeno. Plačo jim odmeri na koncu vsakega meseca in so različne. Od 28 do 45 dinarjev na dan, in v delo, kot sem že omenil, je težko priti. Draginja je naglo poskočila. Pred meseci je bila produkcija precej velika in sicer nadprodukcija. Kupil sem kos mila in trgovci mi je dali enega zastoj po vrhu. In ko se je oznanjevala evropska buna, so premožnejši drli v trgovine in si koplili zaloge. Niso pri tem nič pomislili, da bodo z njih početjem trpeli delavci in drugi revni sloji. Ter da ako delavci in drugi siromaki od gladi pomrjejo, da tudi njim bogatim ne bo mogoče dolgo živeti, ker sami si ne znajo pridelovati za živež. Kot že omenjeno, pri nas ljudje v splošnem jako slabo živijo. Tarje jih dolgovajo. Kmet prodaja prašiča po 7 in pol dinarjev živje vage, mast pa nazaj kupuje po 22 din. kg. Pšenico prodajo do 100 din. 100 kg. Moko pa kupuje po 3 din. in pol za kg. Družina gre ob nedeljah k maši. In sicer oče jutraj, sin pa k veliki maši, ter si med potjo menjata klobuke. Splošno pa danes po tolikih letih kulturnega življenja je naš narod ostal raztrgan in bos. Uradniki v Sloveniji so Slovenci. Večina njihovih sva svoja posestva. Politično orientirani so večinoma za Rusijo. V Nemčijo hodijo mnogi na delo. Najbolj se boje italijanske in naše bratske diktature. Ker to, kar se godi v Jugoslaviji, ni niti v Italiji. Jugoslavija se pripravljajo na volitve in državniške pretrasa mraz. Bojijo se, da bodo zmrznili (propadli), kar jim tudi narod iz srea želi. Najboljša uradniška mesta v Jugoslaviji zavzamejo ruski Vranglovi, kateri so pobegli iz Rusije za časa zadnje revolucije. — Prijateljski pozdrav. Imena pošiljatelja gornjega pisma nočem navesti iz umiljivega vzroka. Gornje pismo je hodilo do Detroita 33 dni, in moje v Jugoslavijo kot mi piše pa 42 dni. Torej pisma prvega razreda vzame skoraj po mesec in pol, katera so v normalnem času prišla v 12 do 14 dni. Potem ni čudno, da še ni knjig Prosvetne matice. Lahko tudi da je dotični šif Hitler ali pa Chamberlain poslal na dno morja. — J. L.

Angelo Cerkenik je bil premeščen v Beograd

Angelo Cerkenik pravi v pismu z dne 23. januarja t. l., da je bil premeščen od ravnateljstva jugoslovanskih železnic iz Ljubljane v Beograd 4. julija minulo leto, v jeseni pa je prišla za njim tudi družina. Piše, da je njegovi ženi silno dolg čas po Ljubljani, pa je vsled tega tudi njemu neprijetno. Vrh tega še zato, ker mora biti v svoji službi večinoma na potovanjih po Jugoslaviji in tudi v inozemstvu. Omenjena selitev je bila vzrok, da ni utegnil poslati objavljenih povelj v letošnji Ameriški družinski koledar, potrudi pa se bo za prihodnji letnik, ako se tudi Jugoslavija ne zaplete v vojno. O tem pravi: "Situacija je pač tako vražje zamotana, da je niti najbolj genijalen politik ne more razmotati. Psihično smo skoraj vsi, posebno pa še marksisti, čisto razdvojeni. Marsikdo je postal že docela apatičen. Živimo iz dneva v dan in ne vemo, kaj nas čaka jutri. Strašna draginja, plače pa se ne povišujejo."

Piše tudi, da je romalo eno pismo iz Beograda v Ameriko celih 45 dni. Njegovo je bilo datirano na pošti v Beogradu 24. jan., prejeti pa smo ga 12. feb., torej je vzel v sedanjih okoliščinah le 20 dni. Eno zelo zanimivo pismo smo prejeli iz Domžal. Objavimo ga v izbrčku prihodnjic.

Družabni večer kluba št. 28 JSZ

Cleveland, O. — Klub št. 28 JSZ bo priredil v soboto 24. februarja družabni večer pri s. Franku Gustinčiču na 7520 Bankroft Ave.

Ta večer je prirejen za zabavo in za agitacijo. Torej, do-

ber namen v obeh ozirih. Somisljeniki posetite nas!

Joseph Lever, tajnik.

O klubu št. 37 JSZ in o volitvah

Milwaukee, Wis. — Pred kratkim časom so neke vplivne osebe, ki imajo svojo zaslonbo pri bedni in nevedni delavski masi in ki se pečajo s sovražvom do socialistov, razglasile po naselbin in okolič, da smo se milwaški socialisti spreobrnil in se brezpogojno podali svojim bivšim nasprotnikom ter da je klub št. 37 JSZ dokončal svojo trdo pot.

Da ne bo o tej aferi kdo napačno poučen, ali celo naseljen na limanice raznih prevarantov izjavljam, da smo še vedno na delavski straži in še branimo geslo socializma.

Ravno tako tudi naš klub še funkcionira in straši naše nasprotnike tako, da že sami ne vedo kaj počenjava.

Resnica je pa, da ne zborujemo več ob četrtkih v Rožičevih prostorih, ampak vsaki drugi petek v mesecu ob 8. uri zvečer v dvorani SST.

Resnica je tudi, da je klub res imel trdo pot in sicer že od začetka, jo ima zdaj in jo bo imel tudi še v bodoče. Tega se dobro zavedamo.

Zavedamo se tudi, da je pod dobrim vodstvom in da služi delavskim principom.

Radi tega ne mečite nam polena pod noge in ne pljuvajte v lastno skledo.

Ako je kdo napačno poučen in sumi, da je iz delavskega stališča pri klubu kaj nepravilnega, je vsakdo dobro došel na sejo, da se razčistijo pojmi.

Se bolj priporočljivo je pa, da si naročite Proletarca, da bodete redno zasledovali delo, ki ga s pomočjo sodrušnikov vršimo na političnem polju v korist delavskega razreda.

Pred seboj imamo mnogo važnih problemov, pred vsemi se mi zdijo najvažnejše občinske primarne volitve. Vršijo se 12. marca.

Delavski nasprotniki so med seboj dobro organizirani in založeni z dolarji ter drugo mašinerijo, ki bo delovala in omanjala bedne in nevedne v delavskih vrstah.

Zadnji teden sem poslušal srečolovsko pravljico nekega brihtnega kandidata, ki bi bil rad župan. Rekel je, če bo on izvoljen in postavljen v županovo sedlo, bo delal na to, da bo mesto pod njegovo administracijo kupkupil v petem predelu ob Michiganskem jezeru vse one stare kočice in tovarne, ki so zaprte že od časa depresije in s tem bo mesto dalo priložnost tovarnarjem, da bodo zgradili nove tovarne in uposili delavce.

Na zemljišču, tam kjer sedaj stoji stare kočice in tovarne, bo pa mesto zgradilo železniško postajo in pristanišče za vsoto deset milijonov dolarjev. Kriza bo za nas s tem končana.

Kje bo mesto dobilo to ogromno vsoto, tega pa ni povedal. Vidite, tako se za časa volitev nastavlja mreže, v katere se lovi sukerje.

V tem času, ko se gospoda zahrbtno pripravljajo za naskok, mi delavci ne smemo tratiti časa za medsebojno pričkanje. Je bolj potrebno, da smo pripravljeni in vsak po svoji moči najstori to kar lahko stori dokler je čas.

Nikakor ne smemo pozabiti na zadnje volitve, zlasti ne na Heilovo izvolitev in njegove obljube. Mnogi se sedaj jezijo in ga preklinjajo, ker je preveč obljubil, storil pa ni dobrega za delavstvo. Toda zdaj je prepozno.

Prepozno pa ni bilo takrat, ko smo socialisti govorili, pisali in svarili volilce naj ne glasujejo za take kandidate. Učenje in spomini britkih dni je naš delavski ključ do zmage. Zatorej delujmo složno, odpirajmo vrata v prostost in svobodo. Voditi boj med delom in kapitalom je težka naloga, še težje jo je pa izvršiti, ako pramanjkuje sloge med delavstvom.

Zatorej naj med nami vlada geslo, vsi na delo in obrambo delavskega razreda.

S tem namenom klub št. 37 JSZ priredi shod in kartno zabavo v nedeljo dne 10. marca

v dvorani SST. Prične se točno ob 2. popoldne.

Člani imajo nalogo, da preskrbe dobite. Pripravljajni odbor pa, da izvrši vse pravilno kar spada pod njegovo oskrbo. Zatorej delavci, trgovci in obrtniki, storimo svojo dolžnost, da bo ta zabava stoodstotno dobro uspela v našo lastno korist.

Na tej priveditvi se bomo spoznali z različnimi delavskimi kandidati in se pogovorili o marsičem, kar nam bo koristilo pri našem skupnem delu in boju, kako premagati nasprotnika. — Louis Ambrozich.

Razprava, ki je bila vredna obiska

Chicago. — Zanimivih razprav je med Slovenci v Ameriki menda že jako malo. Dogajajo se le še na konvencijah, v izbranih krožkih in tu in tam na konferencah in sličnih sestankih. V Chicagu se je vršil tak sestanek 8. feb. v Slov. del. centru. Nanj so bili povabljeni člani glavnega odbora SNPJ in razni drugi člani, ki se zanimajo za razprave, kakršna je bila oznanjevana.

Bila je neomejena. Predsednik sestanka Frank Zaitz je poudaril, da naj vsakdo govori s stališča odgovornosti, pa bo lahko svoje mnenje izrazil ne da bi škodovala skupni stvari, to je, namenu, ki ga ima ta sestanek, namreč koristiti aktivnostim za napredek med našim ljudstvom.

Prvi, ki ga je predsednik predstavil, je bil Chas. Pogorelec. V kratkem govoru je označil naše tekoče akcije in apeliral na sodelovanje. Druge, ki so govorili, bom označil po državi, ne po redu, kakor so bili klicani. Torej Frank Barbič, Milan Medvešek, Math Petrovich in Camilus Zarnick iz Clevelanda. Frank Vratarič, John Terčelj in Andrew Vidrieh iz Pensylvanije. Frank Bolka iz Wisconsin. Anton Shular iz Kansasa. Vincent Cainkar, Filip Godina, Ivan Molek, Joško Oven, John Goršek (Springfield) in D. J. Lotrich, vsi iz Illinoisa. Povabljeni je bil tudi F. A. Vider, ki je v par besedah dejal, da ker je že pozno, ne bo našel v podrobnosti, kajti tega sestanka se je udeležil predvsem, da čuje mnenja drugih. Čuli smo spet Ed. Tomšiča iz Colorado in par drugih.

Razveseljivo je, da je ta sestanek končal brez vzruženja, in je bil menda prvi med nami te vrste, da ni nihče pčnil v jezornitimi argumenti in insultiranjih.

Udeležba je bila dobra in ton govornikov, ki so argumentirali s stališča vzdržnosti, je pomagal, da je ostalo med vsemi dobro razpoloženje. Predsednik zborovanja je govoril o važnosti bodočega zbora JSZ in Prosvetne matice, ki bo 4. julija v Cleveandu, sodruzi od tam pa so zagotovili navzoče, da bodo deset milijonov dolarjev. Kriza bo za nas s tem končana.

Kje bo mesto dobilo to ogromno vsoto, tega pa ni povedal. Vidite, tako se za časa volitev nastavlja mreže, v katere se lovi sukerje.

V tem času, ko se gospoda zahrbtno pripravljajo za naskok, mi delavci ne smemo tratiti časa za medsebojno pričkanje. Je bolj potrebno, da smo pripravljeni in vsak po svoji moči najstori to kar lahko stori dokler je čas.

Nikakor ne smemo pozabiti na zadnje volitve, zlasti ne na Heilovo izvolitev in njegove obljube. Mnogi se sedaj jezijo in ga preklinjajo, ker je preveč obljubil, storil pa ni dobrega za delavstvo. Toda zdaj je prepozno.

Prepozno pa ni bilo takrat, ko smo socialisti govorili, pisali in svarili volilce naj ne glasujejo za take kandidate. Učenje in spomini britkih dni je naš delavski ključ do zmage. Zatorej delujmo složno, odpirajmo vrata v prostost in svobodo. Voditi boj med delom in kapitalom je težka naloga, še težje jo je pa izvršiti, ako pramanjkuje sloge med delavstvom.

Zatorej naj med nami vlada geslo, vsi na delo in obrambo delavskega razreda.

S tem namenom klub št. 37 JSZ priredi shod in kartno zabavo v nedeljo dne 10. marca

podprli razni časopisi in korporacije. Stavka pri Chrysler Motor vsled tega ni končala s takim uspehom, kakršnega bi bili delavci radi.

Te in slične okoliščine so vplivale po svoje tudi na klub št. 114 JSZ. Čezdalje težje je dobiti v njemu take člane, ki bi bili pripravljivi prevzeti odborniška dela. V tem oziru je šlo klubu težko leta 1938 in spet lani in letos. Končno smo odbor je izvolili. Za tajnika-blagajnika je bil ponovno izvoljen John Klarich. On je za to delo jako sposoben, a pritožuje se, da ni zadosti zanimanja in sodelovanja. Zapisnikar je Anton Jurca, ki je tudi že naš stari znavec, in organizator pa Anton Anžiček. Klubov zastopnik v City Central komiteju je John Judd. V nadzornem odboru so Katy Junko, Mary Potočnik in Juli Manton. Zastopniki kluba v korporaciji Slovenski narodni dom so Anton Anžiček, Mary Potočnik in Mary Jurca. Zastopniki Proletarca so za East Side Peter Benedict in za West J. Plachtar. Upamo, da bodo v agitaciji zanj pomagali tudi drugi.

Matthew Woll za 'povrnitev' v 'svobodno' iniciativno proti zakonom, ki ji zapirajo pota

(Nadaljevanje s 1. strani.) Klubove seje se bodo vršile kakor dozdaj vsako tretjo soboto v mesecu v SND ob 7.30 zvečer. Letošnjega koledarja smo precej razpečali, z nabiranjem oglasov vanj pa je veliko storil Peter Benedict.

Glade bodočega zbora je dobro, da razpravljamo, kaj bi bilo treba ukreniti, da bodo naši klubi spet napredovali. Dobili smo tudi razna navodila od stranke, da se je treba članom kluba spet registrirati, dalje o izrednih asesmentih in pravičah članov v volitvah za delegate na prihodnjo konvencijo, ki bo meseca aprila.

Poročevalec.

UGIBANJA, ALI SE BLIŽA MIR, ALI RAZŠIRJENJE VOJNE

(Nadaljevanje s 1. strani.) Imenu ameriškega predsednika, kaj hočejo, kaj nameravajo v slučaju zmage, in pod kakšnimi pogoji so pripravljivi skleniti mir, ki ne bo le oborožen mir, žerjavica za nove konflikte, nego mir, ki bo odpravil vojno moro.

Dasi je Summer Welles sposoben diplomat in bo veliko izvedel, ni verjetno, da bo Rooseveltova misija uspeha. Tudi v Evropi ne verjamejo tega.

Priprave zaveznikov

Anglija in Francija sta zdaj hočeš nočeš primorani tirati vojno dalje. Kajti skleniti mir s Hitlerjem in mu popustiti, da ostane vse tako kakor je, pomeni priznati svoj poraz. Z blokado sta sicer Nemčiji veliko škodovali, toda ne izgleda, da jo bo mogoče izstradati kakor v prvi svetovni vojni, ker ima Rusijo na svoji strani. Prošli ponedeljek je Nemčija podpisala z Rusijo izpopolnjeno trgovsko pogodbo, od katere se nadaja iz Rusije še večjega uvoza. Rumunija jo mora zalagati z oljem in žitom, Jugoslavija z vsem, kar si more pritrigati; nekaj pa dobi tudi od drugih dežel, ki so bile leta 1914 v vojni proti nji. Izgleda, da se je Anglija v oči gledel dejstev odločila vojno razširiti na orient in sčiniti bačanske dežele, ki se boje napada na pomlad bodisi iz Nemčije, ali od Rusije, in možno je, da če pride do tega, tudi od obeh. Tako bo postal Balkan bojišče, na katerem se bodo kosale vse imperialistične sile, vključivši Rusijo, za prvenstvo. Associated Press poroča v depesji iz Jesenic, da Italija z vso mogočo naglico gradi nove velike utrdbe od jugoslovanske meje in tudi ob nemški, kar pomeni, da se skuša pripraviti na vse možnosti. Jugoslavija, Rumunija, Bolgarija, Madžarska in Grčija so spet pričele z mobilizacijo. Rumunija ima baje pod orožjem že nad milijon mož.

Oboroževanje v Mali Aziji

Razširjenje vojne se torej na pomlad prav lahko dogodi na Balkanu in prav tako je v ta namen vse pripravljeno v Mali Aziji in v drugih posestih v ohih krajih, kjer imajo Francija, Anglija in Turčija pripravljene za morebiten konflikt že nad pol milijona mož. Ta armada je ga v povrnitev Woll in njegovi

namenjena za prodiranje na Balkan, v slučaju nemškega ali ruskega napada nanj, in za vojno z Rusijo na Kavkazu. Verjetno je, da Anglija s pomočjo Turčije na spopad z Rusijo reeno računata, da ji bi preprečila pomagati Nemčiji s surovinami in živili.

Vse to pa so za enkrat največ le ugibanja. Kajti ako misli Nemčija na pomlad podvzeti ofenzivo proti Bačkanu, ali v Belgijo in Nizozemsko, ve to le Hitler in par njegovih zaupnikov, ki pa se lahko tudi vsak čas premislijo za kaj drugega. Isto velja za Rusijo. Ampak ničesar ni neverjetnega, kakor ni bil pakt med Berlinom in Moskvo, ki je spremenil zemljevid vzhodne Evrope in užgal tri vojne v nji. Ena, s Poljsko, je končana. Finska se bori na življenje in smrt, v Londonu, Parizu in Berlinu pa igrajo šah. Nič se ne ve, kako bo igra končala. Male dežele se boje, da njen izid ne obeta zanje nič dobrega.

ga v povrnitev Woll in njegovi prištasi, je AFL odobrila s posebno deklaracijo pred 17. leti. Industrialni in privatni interesi sploh so jo imeli v izobilju. Posledice so znane. Milijoni, ki so izgubili delo, prihranke, hiše in farme jih gotovo še niso pozabili. In če jim ne bi prišli na pomoč z zakoni, ki jih Wollava poslanica imenuje "sedemletno eksperimentiranje" ameriškega gospodarstva v pogubo, bi bila dežela zagazila gotovo v se večji kaos, nastali bi izgredi, morda še kaj hujšega, srednji sloji pa bi si skupno s kapitalisti našli kakega Hitlerja in razmere za delavstvo bi postale še slabše.

Boljših zakonov treba

Kvarno je, da unije predlagajo odpravo regulacijskih zakonov in s tem pomagajo izkoriščevalcem, ki se bi-radi otresli vsake kontrole, pač pa bi bilo v interesu vsega delavstva, če bi unije zahtevale boljše zakone sebi v prid. Predvsem, da bi se zavzele za uredbe, v kateri bi delavci ne bili v odvisnosti od multimilijonarjev. Tudi ni prav metati krivdo za neslogo med unijami na kako delavsko tajnico v Rooseveltovem kabinetu, na Wagnerjev zakon itd., pač pa bi bilo pravičnejše priznati, da so boja med seboj krivi predvsem tisti unijski voditelji, ki nočejo razumeti potreb časa in vztrajajo pri svojih starih programih in formi organizacije.

Socialne probleme lahko uspešno reši le tista ljudska masa, ki producira v industriji, na poljih in drugje, todo mora lmeti v to tudi program in se zanj organizirati, ne pa delati na podlagi želje, da naj ostane volk sit in koza cela.

Iz Collinwooda

Diskuzijski večer po seji kluba št. 49 dne 2. februarja je bil jako zanimiv. Sodrug Frank Česen, Milan Medvešek in Math Petrovich so podali dobro zamišljene referate, prvi o delavski kulturi, ostala dva pa o potrebi socialističnega gibanja, današnji politični situaciji in našem stališču v današnji politični in ekonomski zmedji. O česnovnem referatu je zbornica soglasno zaključila, da se ga objavi (v Majskeem glasu), ker bi ga bilo škoda, da se pozabi. Mnogi navzoči so posegli potem v diskuzijo z različni vprašanji itd. Kar se referatov tiče, je bil program izredno bogat — skoro preveč za en večer — in navzočih z njim zelo zadovoljni. Navzočih je bilo okrog 40 oseb, članov in simpatičarjev. Da so

drugi vedeli, kako zanimiv večer jih je čakal, bi jih bilo nedvomno še več. Mi smo z začetkom prav zadovoljni. Klub bo s takimi večeri še nadaljeval, o čemer bomo sproti poročali.

Ivan Jontez, tajnik.

Proletarcevo slavje oglašeno na radio stanicah

Slavje 35-letnice Proletarca, ki se vrši v nedeljo 3. marca, je oglašeno v Chicagu tudi na radio postajama WGES in WHIP.

PRIREDBE KLUBOV J. S. Z.

1940. CLEVELAND, O. — Družabni večer kluba št. 28 JSZ pri F. Gustinčiču. 7520 Bankroft Ave. v soboto 24. februarja.

MAREC CHICAGO, ILL. — Slavje 35-letnice Proletarca v nedeljo 3. marca v dvorani SNPJ.

MILWAUKEE, WIS. — Shod in kartna zabava kluba št. 37 JSZ v nedeljo 10. marca v dvorani SST.

WAUKEGAN, ILL. — Kartna zabava kluba št. 45 JSZ v soboto večer 9. marca v spodnjih prostorih SND.

CHICAGO, ILL. — Koncert "Save" v nedeljo 31. marca v dvorani SNPJ.

APRIL CLEVELAND, O. — Pomladanski koncert soc. Zarje v nedeljo 7. aprila v SND na St. Clair Ave.

BRIDGEPORT, O. — Majska prireditev kluba Naprej št. 11 JSZ v soboto 27. aprila v društveni dvorani.

JUNI CHICAGO, ILL. — Piknik v korist Proletarca v nedeljo 30. junija na Keglovem vrtu v Willow Springsu.

STRABANE, PA. — Konferenca klubov JSZ iz društva Prosvetne matice v nedeljo 30. junija v dvorani društva št. 138 SNPJ.

STRABANE, PA. — Piknik konference klubov JSZ in Prosvetne matice za zap. Pensylvanijo v nedeljo 30. junija na Drenikovih prostorih.

JULIJ CLEVELAND, O. — Piknik kluba št. 27 JSZ in soc. Zarje v nedeljo 14. julija na farmi federacije SNPJ.

AVGUST STRABANE, PA. — Piknik kluba št. 118 JSZ v nedeljo 18. avgusta na Drenikovih prostorih.

OKTOBER CHICAGO, ILL. — Dramska predstava kluba št. 1 JSZ v nedeljo 20. oktobra v dvorani SNPJ.

NOVEMBER CLEVELAND, O. Na Zahvalni dan v četrtek 21. novembra koncert soc. Zarje v SND, St. Clair Ave.

CHICAGO, ILL. — Koncert Save, v nedeljo 24. novembra v dvorani SNPJ.

DECEMBER CHICAGO, ILL. — Silvestrova zabava kluba št. 1 JSZ v dvorani SNPJ.

BARETINCIC & SON

POGREBNI ZAVOD Tel. 1475 424 Broad Street JOHNSTOWN, PA.

Dr. John J. Zavertnik PHYSICIAN AND SURGEON OFFICE HOURS: 2:00-4:00; 7:00-8:30 Daily At 3724 W. 26th Street Tel. Crawford 2212 At 1858 W. Cermak Rd 4:30-6:00 p. m. Daily Tel. Canal 1100 Wednesday and Sunday by appointments only Residence Tel.: Crawford 8440 If no answer - Call Austin 5700

ZELO SE VAM PRIPOROČA MITZIE'S BEAUTY SHOP

3325 West 23rd Street, Chicago, Illinois ODLIČNO TRAJNO KODRANJE Delo umetniško izvršeno po večji graduantini iz ILLINOISA IN CALIFORNIJE CENE ZELO ZMERNE Določite čas obiska še danes. Phone Rockwell 4048

PRISTOPAJTE K

SLOVENSKI NARODNI PODPORNİ JEDNOTI

USTANAVLJAJTE NOVA DRUŠTVA. DESET ČLANOV (IC) JE TREBA ZA NOVO DRUŠTVO

NAROČITE SI DNEVNIK

"PROSVETA"

Naročnina za Združene države (raven Chicaga) in Kanado \$6.00 na leto; \$3.00 za pol leta; \$1.50 za četrt leta; za Chicago in Cicero \$7.50 za celo leto; \$3.75 za pol leta; za inozemstvo \$9.00.

Naslov za list in tajništvo je:

2657 So. Lawndale Avenue Chicago, Illinois

Three And One Half Decades

When we celebrate the 35th anniversary of PROLETAREC on March 3, we will mark the date of a singular occasion, indeed. Thirty-five years! Each one, if examined separately, will be found filled with its own struggles, trials and hardships, according to the particular period, for the struggle for existence has always been, as it is today, one trial, one burden, one obstacle after another, all of which have been successfully conquered. Many planned expeditions of organized clerical groups in cahoots with other reactionaries, have set out to destroy our work, only to find themselves defeated. Enemies, today as always, lay in wait for the attack. And on more occasions than one, our future looked sad indeed, in its covering of dark clouds; and it seemed as if the ever-active forces of reaction would triumph at last in their bitter determination to snuff out of the life of the main obstacle obstructing their march to complete domination over our nationality.

Today, spreading the light of truth and justice among the Yugoslav workers, still in the thick of battle against all antagonists, as well as struggling, desperately at times, for its own existence, PROLETAREC is on the eve of celebrating its 35th birthday.

The full significance of the occasion is best realized when we consider that it is the only Slovene labor newspaper that has ever reached this age. Indeed, even in the English language, in which most labor papers are printed, but a scarce few have lived to celebrate a 35th anniversary. Most of them sprung up, lived a year or two and were gone again.

Many hard-working comrades whose unselfish efforts are represented in this record have passed to the great beyond. Many of them are still here today, as young and unfaltering in their efforts to build our paper and the movement it represents as the two themselves.

A marvelous record of achievement lies behind us; ahead a future—bright or dark—just as our combined, group-effort shall determine.

GRAPES OF WRATH FILM IS EPIC OF LABOR

The program said: "Just as John Steinbeck sought to write only the truth, so Twentieth Century-Fox, in making the screen version of The Grapes of Wrath, sought to show only the truth, unadorned but pungent, powerful and complete."

It's hard to believe that a financially powerful film corporation would deliberately make a picture telling the truth about workingmen. It's hard to believe that cops and sheriff's deputies, so familiar (to movie-goers) as the brave men who shoot it out with public enemies, could be portrayed as armed bullies and public enemies in their own right.

It Hits the Spot

It's hard to believe that any movie would dare to blast the employer fiction that a worker who demands a subsistence wage is a red agitator; that the common laborer is not a human being at all, but merely a creature one notch above the level of the higher mammals.

Hard to believe? It's incredible, but this film has done it as surely as the cotton grows in Oklahoma. The men who produced The Grapes of Wrath worked a miracle. They gave the country an epic work of art, and the most powerful story of labor that has ever come out of Hollywood.

It is ironic that California, where the Associated Farmers would cheerfully kindle the faggots for a public burning of John Steinbeck, should be the birth-place for this picture. It is ironic that the film should be released while the LaFollette committee is exposing the California men and corporations who poured hundreds of thousands of dollars into a war chest to crush labor at any cost, including death.

Epic of Dispossessed

The newspapers have buried the reports of the LaFollette hearing in 4-paragraph stories on the bottom of page 8, but they can't bury The Grapes of Wrath. Here, for all the nation to see and hear, is the story of the Joads of Oklahoma, dispossessed sharecroppers who were lured to California by handbills advertising high wages for fruit pickers.

They got to California, but the handbills never came true. The

Joads found that peach pickers could earn 5c a box as strikebreakers, but when the vigilantes moved in and murdered the strike leader, the rate went back to 2½c. The Joads learned the old law of California: that the man with the pick-handle is the boss.

But the Joads were not destroyed. They will never be destroyed. As Ma Joad put it: "Rich fellas come up an' they die, an' their kids ain't no good, an' they die out. But we keep a-comin'. We're the people that live. Can't nobody wipe us out. Can't nobody lick us. We'll go on forever. We're the people."

There are many people in the picture. Two, Ma Joad (Jane Darwell) and Tom Joad (Henry Fonda), will live long in the memories of those who see them. And John Carradine as Casey, the ex-preacher and strike leader, will also be remembered for a valiant performance.

Story of America

The choice of scenes and the photography do full justice to California and the modern emigrant trail, U. S. Highway 66. A more beautiful picture could hardly be asked for, but what the camera has really caught is the beating heart of the Okies.

Those who have read the book will keep looking for the place where the movie version begins to tone down and omit. They won't find it. The verbal obscenities have been passed over, of course, but the honest Rabelaisian flavor is there.

Men who believe in labor should give thanks for this picture of a people's struggle to live in the midst of plenty. Here is the proof that life springs from the soil, from calloused hands—not from the starched bosom of bankers.

Here is a summons for America to attend to its own vineyards before the lightning is loosed.

LABELS

Label in your hat,
Label on your shoes,
Label on your see-gars,
Label on your booze.

Label on your collar,
Label on your suit,
Label on your necktie
Also on your fruit.

Label on your auto,
Likewise on your knife,
Get it on your 'bacery,
Also on your wife!

Talk and dream the label,
No-label goods refuse,
DEMAND the label, brother
On what you eat, wear, use!
C. S. G.

A branch of the Japanese mint at Osaka has been established at Tokyo for the coinage of gold, the government having ordered mine operators to increase their production for the remainder of the year.

Slovene Labor Center Elects 1940 Board

CHICAGO.—Shareholders of the Slovene Labor Center, Inc., reelected their entire old Board of Directors, with the exception of one new member, Oscar Godina, at the yearly meeting last Saturday.

Officers for 1940 are: Frank Aleah, pres.; Frank Tauchar, vice-pres.; Joseph Drusler, sec'y.; Philip Godina, treas.; Anton Garden, rec. sec'y.; Frank Zaitz, Building Mgr.; and the following auditors—Rok Bozicnik, Angela Zaitz, and Oscar Godina.

The main discussion of the meeting centered around improving our Club room facilities, which on numerous occasions have proved inadequate.

The meeting voted full power to the new Board of Directors to proceed with necessary improvements as finances permit.

UNJUST CRITICS

No man is so perfect and unerring that it is impossible to find points on which to criticize him, if one is out "running for his skin," to so speak. We are all only human and subject to the frailties of the human mind. Mayor Hoan's administration as Socialist Mayor of Milwaukee has been a clean and honest administration in a very corrupt world. A ruling light of which all Socialists in particular feel justly proud, and the whole country in general knows through the city's honor-winning record for sanitation, health, highway safety, and other high standards of improvement.

To disregard Hoan's good record as Mayor of Milwaukee and attack him so bitterly as to imply he should be defeated at the next election, which SNPJ Supreme Board member, Frank Bolka, — a Milwaukee resident, who should show more understanding in this case at least—did in his exhortation — marvelous for its lack of logic—published in Prosveta, is pure and simple folly.

WE REGRET

"We have gritted our teeth and clenched our fist, and gone on doing our best!" But, with this parting shot, we learned last week that the American-Yugoslav Reflector is no more.

For the past ten months—the life span of the REFLECTOR—we greeted it with pleasure and perused its contents with interest, realizing, for we have struggled along with financial burdens for so long it has become chronic, and we are more or less accustomed and adjuster to it, that, with its lavish display of illustrations oriented upon a good grade of paper, the publication was expensive. Stirring up interest—the kind to inspire people to the point of sending in their subscriptions—is heart-rending business. Those who have had the experience can best vouch for it.

In plain words, it's tuff. The Reflector was the only exclusive English language publication published in the interest of the 500,000 American Yugoslav youth throughout America.

Editor, Louis C. Christopher, did a fine job as long as it lasted.

Federal Mine Inspection Bill Passed By Senate

Federal inspection of coal mines is on the way. Senate bill No. 2420, introduced about a year ago by Senator Neely of West Virginia, has passed the Senate.

"While the bill is not as comprehensive as coal miners would like to have it," the United Mine Workers Journal, official organ of the UMW, reports, "yet it is a long step in the right direction, as one member of the special committee of men from the ranks expressed it."

The main provision of the Neely bill authorizes the Secretary of the Interior "to make or cause to be made annual inspections and investigations of coal mines the products of which regularly enter commerce."

Under the mine safety bill, federal inspectors could investigate safety conditions in any mine if requested to do so by workers.

State laws to this effect are in force in some states today, but have proved ineffective and unsatisfactory due to the fact that coal companies always keep the necessary amount on hand with which to buy out inspectors before they even enter the mine.

Disclosing the ineffectual work of state inspectors is the recent mine blast in a Bartley, West Virginia pit, in which 91 miners were trapped and died.

To promote and protect development of sea island cotton production on the Isle of Pines, Cuba has prohibited imports of raw cotton and cotton cloth for covering unless accompanied by sanitary certificates attesting its freedom from boll weevil.

Loudspeakers have been installed in a street wall of a Milwaukee brewery to invite passersby to come in and inspect the plant, the operations of which are explained by phonograph records and amplifiers.

ANNOUNCING THE 35TH ANNIVERSARY of PROLETAREC

To be celebrated with elaborate program

SUNDAY, MARCH 3, 1940

At SNPJ HALL, 27TH AND S. LAWNDALE AVENUE.

CHICAGO, ILLINOIS

Program will consist of: Opening Address, by FRANK ZAITZ; One-act Play, written especially for this occasion by IVAN MOLEK; Vocal selections, by LOUISE KELEMENIC; ETTIN KRISTAN and MAYNARD C. KRUEGER, speakers; Vocal trio, MARY, ERNESTINE and LUCILLE JUGG; "SAVA" chorus.

Program begins at 3 P. M. — Dance Music by John Gorsak Orchestra.

Tickets: 35c in advance — 50c at the box office.

Ticket reservations can be made by calling Proletarec Office
Rockwell 2864.

"GONE WITH..."

Despite terrific bombardment moving picture advertising agencies are giving the picture, your scribe has not succumbed to paying a doubled, "sucker price" for "Gone With the Wind," having read the book which is quite enough. Neither are we unaware of the fact that labor-conscious critics have described it as "a sentimental though perfect glorification of the slave-holding aristocratic society of the South," which so sadly wrongs the heart of that great and noble character, Abe Lincoln.

Historical falsifications of GWTW are plainly pointed out in an article by James Dugan entitled, "Reconstruction and GWTW," from which the following paragraphs are taken.

"The issues of the Civil War were not solved by Appomattox; a decade of social struggle ensued in the South to decide whether the Negro was really to be free as an economic, political, and social man. It is the era of Reconstruction, 'The Tragic Era' of reactionary usage, which is most vilified in the literature of the Bourbons, now embalmed in the four-hour film 'Gone With the Wind.'"

"The picture brings up in typical distorted form the hated symbols of Reconstruction — the carpetbagger, the Freedman's Bureau, the slogan 'Forty Acres and a Mule,' the increased taxes upon the landholders and the Union Army in occupation. The shocked bitterness of the slaveholders at finding themselves suddenly living in a democracy, and the forms of their counter-democratic action, such as the KKK, are idealized in 'Gone With the Wind.'"

Lynching Party

"The movies have always been enamored of the Klan, but public decency has required the producers of 'Gone With the Wind' to stage their lynching party off-stage. In fact, this sinister party adds not a little to the viciousness of the picture by showing a lamplit circle of women whose husbands are out night-riding to 'protect the honor of Southern Womanhood.' When the men return and are confronted by a Union Army patrol, the film presents with relish a little comedy of deception, worked by the mobsters on the gullible Northern officers. It is not a pretty sight to see a movie audience led to admiring laughter for a lynch mob."

"In another episode on the plantation, a former overseer of the O'Hara slaves (a Northerner, of course) who has been dismissed for fostering the

illegitimate child of a poor white woman, comes back in style after the war with an offer to buy the place. He and the woman have been married and the new freedom has obviously been prosperous for him, a situation possible to poor whites after the war. But his offer is scorned by Scarlett, who refers to him as white trash. This corny dramatic situation shows the completely reactionary character of the film; not only is the Negro maligned, but the poor whites as well.

"The 'carpetbagger' is seen in one short sequence as the beaten Rebel troops are dragging themselves home after the war and a handsome buggy crowds them off the road. In the rig sit a white carpetbagger and a flashily dressed Negro with a cigar and the air of owning the world. In these vignettes, dragged for no dramatic purpose into the story, the political intention of the picture becomes plain.

"The overflowing bile of the Southern slaveowners and their Boswell is apparent again when Scarlett visits Atlanta after the war and actually has to break her step for a crowd of Negroes listening apathetically to an agent for the Freedman's Bureau promising them 'Forty Acres and a Mule.'"

Sharecroppers' Week

Socialists, unionists, and all those interested in the labor movement will cooperate with sponsors of National Sharecroppers' week, which will be held this year between March 4 and March 10. Let's all do our share in bringing to the attention of the country that vast army living in dire misery in the South.

BROWDER THIRD

In New York's East side and adjacent Greenwich village section, election returns from the 14th congressional district held last week give Earl Browder 3,080 votes to over 12,000 for the Democratic candidate and over 6,000 for the Republican's choice.

A LONG WAIT

We can hardly wait until Westbrook Pegler launches an expose of would-be fascists and ex-criminals in the ranks of Big Business.

We can hardly wait, but we have an idea it will be a long, long wait.

SAVE ME!

U. M. W. A. Convention Decisions

Adopting the recommendation of Pres. John L. Lewis that no Presidential candidate be endorsed at this time, the greatest convention of the United Mine Workers of America adjourned its two-week sessions.

Holding the national spotlight throughout, the huge gathering of 2,400 delegates, representing 600,000 organized miners, served notice on the country's politicians that labor's support would only be forthcoming for a really progressive program designed to remedy unemployment and other basic evils.

Pointing out that "the New Deal social and economic program of the present Democratic administration has not been consummated," the convention left to the Intl. Executive

Board the question of support at the proper time for a liberal program to be worked out in cooperation with Labor's Non-Partisan League.

In its closing days the convention adopted resolutions calling for a national conference on unemployment; denouncing the awarding of government contracts to corporations which violate the Wagner act; criticizing the Smith committee and anti-CIO administrative policies of the Labor Board; and emphatically opposing all policies that might tend to involve the United States in foreign wars.

It heard Lewis, Murray and other union leaders denounce administration and Congressional failures to cope with unemployment and to cease meddling lawbreaking anti-labor corporations.

Tire Companies Hit for Faking

Misrepresentations in Advertising Exposed by Federal Trade Commission, Firestone's Phony Claims Cited

Whenever advertisements have been questioned as "a pack of lies," it has been asserted that "big, respectable companies don't do that kind of advertising."

But, if half the charges are true that the Federal Trade Commission made last week against the three largest tire and rubber companies, consumers are entitled to wonder whether they can believe any advertiser's claims.

The commission's formal "complaint" made similar charges against Goodyear, Goodrich and Firestone, and the latter can be taken as a typical example. Here are some of the claims Firestone made in its "special sale" advertisements, and what the commission says about them:

Claim: "Save 25 per cent with the new Firestone 'Convoy' tire. New low price—\$11.80."

Charge: "The standard price of this tire was \$11.80, so the advertised price of \$11.80 represented no saving whatever."

Claim: That the Firestone "Standard" tire "was to be sold at a dis-

count up to 50 per cent, compared to former prices."

Charge: "This tire was not sold at such a discount, because the 'former price' was not the list price in effect at the time of the advertisement. The alleged savings were further exaggerated in that they made no allowance for the customary trade-in value of the customer's old tires."

Fictitious "Savings"

Claim: That the Firestone "Convoy" tube "was a first line tube sold at 50 per cent off."

Charge: "It was not a first line tube. The alleged savings were based entirely on the list price of Firestone's higher priced first line tube. Thus the 'savings' were false and fictitious."

Claim: Firestone represented that its tires were proved for safety at the annual race on the Indianapolis Speedway.

Charge: "The only Firestone tires so tested were not ordinary tires but specially built racing tires, which are never sold for use on passenger cars."

—Labor.

IF SO, WE DON'T ENVY HIM!

Adolf Hitler has been married for two years. — R. Norburt in the Saturday Evening Post.

Wife—Well, it certainly looks like you have got yourself into a fine jam.

Adolf—There you go again, just because I've had a few reverses!

Wife—I warned you not to get into a war.

Adolf—Now listen to me—Wife—I'm the only person who doesn't HAVE to listen to you!

Adolf—Please keep quiet, I have a lot of problems to figure out.

Wife—I'll say you have! If you take my advice you'll grab at these

peace hints.

Adolf—Germany can never be defeated! I shall fight to the last drop of the army's blood! The Nazis are a superrace!

Wife—O, be yourself! That balcony is all right when you're outside but you needn't hand it to me.

Adolf—You're just like all the rest; if this war was a big success or me, you'd claim all the credit.

Wife—I always knew there wouldn't be no credit in this one. You had everything where you wanted it and were sitting pretty. Then you had to go and drag England and France in.

Adolf—How did I know they weren't bluffing?

Wife—I told you they weren't bluffing.

Adolf—The same old I-told-you-so stuff! Stop harping on that! And get this straight, England and France can't scare me.

Wife—Be yourself! You know very well you haven't had a good night's sleep in three months.

Adolf—I'm just nervous, that's all. Anyway, if you can't give me encouragement, keep your mouth shut.

Wife—You can't talk like that to me.

Adolf—Silence! You're exhausting my patience.

Wife—That old gag! Please try a new one.

Adolf—I've a good mind to scuttle you.

Wife—Listen, if your disposition gets any worse, I'll scuttle myself. (And so far into the night.)

—Des Moines Register.

CHURCH GAMBLING

Once upon a time gambling was regarded with horror in church circles, but today the whole shooting smear, from the sturdiest saint-moralist to the lowest pool-room gambler found in church on Sunday are as one, fishing for a "jack-pot" in the church parlor on Sunday nights with all the propriety of a preacher in his pulpit.

These gambling feasts pass as "merchandise parties" and are fast developing into one of the main sources of income for the church.

Fight the "Alien" Bills

A detailed study by the Committee for Cultural Freedom reveals that there are no less than 39 bills, affecting alien residents and immigration, awaiting action in Congress. Many of them can be interpreted so as to deport thousands of refugees now legally in the United States.

Should these bills become law, many of them would pave the way for action against foreign-born workers who followed union orders and went out on strike.

Senator Robert Reynolds of South Carolina, where the Ku Klux Klan has burst into activity with a series of night terror-rides, has prepared seven of the 39 bills.

In them he advocates, among other drastic restrictions, the deportation of all aliens on relief for an aggregate of six months in any three-year period; the reduction of immigration quotas to one-tenth of what they are at present; an "intelligence test" equal to a normal rating of American white stock; fingerprinting and annual registering of immigrants; suspension of all immigration into the United States for ten years; and deportation of aliens "whose presence in the U. S. is inimical to the public interest."

Most of Senator Reynolds's proposals reflect the policy of his organization, The Vindicators. Besides establishing a national newspaper, The Vindicator, which frequently has published anti-Semitic material, Reynolds has set up a national headquarters for his organization in Washington, D. C.

Competent observers believe that the Reynolds-Vindicator combination constitutes a graver threat to democratic institutions than do all the 800 "penny-ante" fascist groups throughout the country.

Other proposals run from the serious advocacy of concentration camps for aliens (House of Representatives 5643) to Jerry Voorhis' much-favored plan to deport aliens urging fealty to other governments.

A new proposal—one which was introduced too late to appear in the report of the Committee for Cultural Freedom—calls upon fed. and state authorities to deprive aliens, even if innocent of any encroachment on the "most important municipal laws, of the right to live in public housing developments now replacing slum areas. This practically establishes a ghetto for thousands of impoverished refugees now in this country.

BOOKS

Many books are dry and dusty, there is no juice in them; and many are soon exhausted, you would no more go back to them than to a squeezed orange; but some have in them an unending sap, both from the tree of knowledge and from the tree of life.

READ
AN AMERICAN ADVENTURE
IN UNDERSTANDING

My America

By LOUIS ADAMIC

Price \$3.75

Order from

PROLETAREC

2301 So. Lawndale Avenue
CHICAGO, ILL.